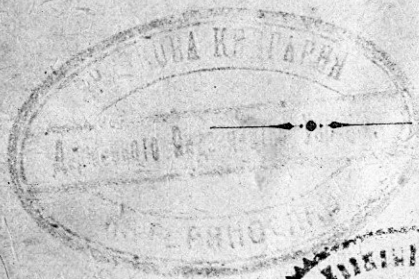

М. КАНІВЕЦЬ.

Евген. А. Канівець

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК.

Більше як 3000 слів і виразів.

Склад видання в Книгарні Л. ІДЗІКОВСЬКОГО в Києві.

Словник цей містить в собі понад 3000 слів і виразів. Всі слова й вирази мають на собі наголоси (ударенія), означені жирним шрифтом. Ті літери, що стоять в дужках (скобках), а також і ті, що стоять над словом означають, що слово вимовляється двояко.

ПРИМѢЧАНІЕ.

Буква **и** читается какъ русское **ы**, — пи-
сати=пысаты, **і** какъ **и**, — вік=вик, **ї** какъ **йі**, —
їхав=йїхав; їсти=йїсты, **є** какъ **йе**, — грає=
грайе, **е** какъ **э**, — бере=бэрэ, **ьо**, **йо** какъ **ё**, —
льоля=лёля; його=ёго.

Буква **ь** смягчаетъ согласную предыдущую —
шість.

Послѣ буквъ **б**, **п**, **в**, **м** буква **ь** ставится не
для смягченія, а для того, чтобы показать, что
эти звуки надо читать отдѣльно отъ гласной —
бье, въязать.

А.

Абазуръ—кльош, дашок.
Аббатъ—абат, опат.
Абонементный, абонементъ—
передплатный, передплата.
Абрикосъ—брескиня, жердели.
Абrogация—абrogация, с(к)а-
сування закона.
Абортъ—згін, зігнання плоду,
зародку, аборт.
Абсолютно — безумовно, ко-
нечно, цілком.
Абсолютный—безумовний.
Абсурдный—абсурдный, недо-
речный, абсурдъ—нісеніт-
ниця.
Авансъ—аванс; авансировать
— авансувати.
Авантюристъ—авантюрист.
Августъ—серпень.
Авіація, авіаційний отрядъ—
авіа(я)ція; авіа(я)ційна ко-
манда.
А впрочемъ, а между тѣмъ—
а в тім, а зрештою.
Авось; авось либо—може, мо-
же таки.
Австріецъ — австріяк(а), ав-
стрієць.

Автобіографія — автобіогра-
фія, власний життєпис.
Автографъ — автограф, вла-
сноручне письмо.
Автоматическій-автоматичний
Авторизировать — авторизу-
вати.
Авторъ—автор, творець.
Авторское право — авторське,
письменницьке право.
Агентъ; агентировать—агент;
агентувати.
Агитаторъ, агитировать—аги-
татор, агитувати.
Агонія—агонія, конання.
Аграрный; аграрный вопросъ
— аграрний, земельний; аг-
рарна, земельна справа, пи-
тання.
Агрономія; агрономическій;
агрономъ—агрономія; агро-
номичний; агроном.
Адвокатъ—адвокат, повірений.
Административный—адмініст-
раційний.
Адресъ; адресовать — адреса;
адресувати
Адресный столъ — адресное
бюро.

Адъ; адскій — **пекло**; **пекель-ний**.
 Адюльтеръ — **чужеложець**, **перелюбець**, **перелюб**.
 Ажурный — **мережаний**.
 Азартъ; азартный — (г) **азарт**, **запал**; (г) **азартовый**, **запальный**, **палкий**.
 Азбука — **азбука**, **абетка**, **гра-матка**, **буквар**.
 Азбучный — **абетний**.
 Аистъ — **чорногуз**, **пелека**, **бу-сел(ь)**.
 А именно? — **а саме?** як **само?**
 Академическій — **академич-ний**.
 Акация желтая — **жовта акація**; бѣлая акація — **біла акація**; **робинія**.
 Акаонистъ — **акахвист**.
 Акварель — **акварели**.
 Аккредитивъ — **акредитив**, **до-вірчий лист**.
 Аккуратный — **алюрний**, **справ-ний**.
 Аксиома — **основне твердження**, **аксиома**.
 Актеръ, актриса — **актор**, **ак-терка**.
 Акть, активный — **акт**, **дія**, **ак-тивний**, **діяльний**.
 Актовая пошлина — **актова оплата**.
 Акцентъ — **вимова**, **акцент**.
 Акционерный; акционерное об-щество — **акційний**; **акційне товариство**.
 Аккомпанировать — **акомпану-вати**.
 Алебастръ — **лебастер**.
 Алюголь — **винець**, **алькоголь**.
 Аллегорія — **инослів**, **аллегорія**.
 Алмазъ — **діамант**.
 Алтарь — **вівтарь**.
 Алфавитъ — **альфабет(а)** **абетво**.

Алчность — **ненажерливість**, **несити**, **зажерливість**.
 Альковъ — **алькоба**.
 Альтруистическій — **альтруи-стичний**.
 Алюминій — **глинець**.
 Амбаръ — **гамазин**, **гамазея**, **ко-мора**.
 Амвонъ — **амбона**.
 Амміакъ — **сморонець**, **амоніак**.
 Аманетія — **помилування**, **ам-нистія**.
 Анализъ; анализировать — **ана-лиз**, **розбір**; **аналізувати**.
 Аналогія — **подібність**, **схо-жість**.
 Анатомическій — **анатомичний**.
 Анатомировать — **анатомувати**, **карбувати**, **різати**.
 Анаеема, анаеемскій — **анахте-ма**, **анахтемський**.
 Ангель, ангельскій — **янгол**, **янгольський**.
 Англія, английскій — **Англія**, **Ангелія**, **ангель(ій)**скій **ан-глійський**.
 Англичанинъ — **ангелянець**, **англієць**.
 Анонсъ — **анонс**, **оголошення**.
 Антикварій — **антиквар**.
 Антилопа — **сайгак**.
 Антипатія — **антипатія**, **огіда**.
 Антихристъ — **анцихрист**.
 Антрактъ — **перерва**, **антракт**.
 Антропологическій — **автро-пол(ь)огичний**.
 Апельлировать — **апелювати**.
 Апельсионный — **апеліцій-ний**.
 Апельсинъ — **померанець**, **по-маранча**.
 Апетитъ — **смак**, **апетит**.
 А почему же? — **чому ні**, **а чом же?**
 Апрельъ — **квітень**.
 Аптека — **лікарниця**, **аптека**.

Аравія; арабъ; арабскій — **арабія**, **арабин**, **араб(ин)**сь-кий.
 Арапникъ — **гарапник**, **кан-чук**.
 Арбитръ — **посередник**, **третей-ський суддя**, **арбитр**.
 Аргументъ — **доказ**, **аргумент**.
 Аренда — **(о)аренда**, **посесія**.
 Арендная плата — **чинш**, **арен-дове**, **рата**.
 Арендовать — **арендувати**, **бра-ти на посесію**, **держати по-сесію**.
 Арестъ; арестовывать — **арешт**, **арештувати**, **заарештувати**.
 Арестантъ — **арештант**, **вья-зень**.
 Арестантская — **буцигарня**, **хо-лода**.
 Аристократическій — **аристо-кратичний**, **шляхетський**.
 Арифметика — **арихметика**, **аритметика**.
 Ариеметическій — **ари(т)хме-тичний**.
 Армякъ — **сіряк**.
 Армянинъ — **армен**, **вірмен**.
 Ароматъ — **пахощі**; **ароматный** — **запахний**, **духовитий**.
 Арсеналь — **збройовня**, **гар-матня**.
 Артель артіль, спілка, гро-мада.
 Артельный, артельщикъ — **ар-тільний**, **артільник**.
 Артерія — **бючка**.
 Артиллерія — **артилерія**, **(г)ар-мата**.
 Артиллерійскій — **артилерий-ський**, **гарматний**.
 Арфа — **архва**; **арфистка** — **арх-вянка**, **архварка**.
 Архатическій — **архаїчний**.

Археологъ, археологическій, археологія — **археол(ь)ог**, **археол(ь)огичний**, **археол(ь)о-гія**.
 Архиселагъ — **архіпелаг**.
 Архитектура — **будівництво**.
 Архитектурный — **будівничий**.
 Аскетическій — **аскетичний**.
 Аспидъ — **гаспид**.
 Ассоциировать — **асоціювати**.
 Ассигновка, ассигновать — **асігновка**, **асігнувати**, **при-значити**.
 Ассимилировать, ассимиля-ціонный — **асимілювати**, **аспи-миліційний**.
 Астрономическій — **астроно-мичний**.
 Ась — **га**, **що**.
 Атеистическій — **атеїстичний**.
 Атласъ — **атлас**.
 Атласный — **атласовий**.
 Атлетъ, атлетическій — **атлет**, **атлетичний**.
 Атмосфера — **атмосфера**.
 Атмосферные осадки — **опаді**.
 Аттестатъ — **свідцтво**, **аттестат**; **аттестатъ зрѣлости** — **мату-ра**.
 Аттестовать — **аттестувати**.
 Атрибуты власти — **клейноди**.
 Аудиторія — **авдиторія**.
 Аукать; ау! — **агонкати**; **агон!**
 Аукционъ — **ліцитація**, **торги**.
 Ауль — **авул**.
 Афера — **гешефт**.
 Афиша, афишировать — **афиша**, **афишувати**.
 Аффиксъ — **доданок**.
 Ахроматизмъ, ахроматическій — **ахроматизм**, **ахроматич-ний**.
 Аэропланъ — **аероплян**.
 А что? и что? — **а що?**

Б.

Баба—жінка, баба; бабникъ—бабій.
 Бабочка; бабочка ночная—метелик; нетли.
 Багажъ—багаж, пакунок.
 Багровый; багровый цвітъ—багрий, червоний (цвіт).
 Базарный—базарний.
 Базальт—стовповик.
 Бакалейный; бакалея—бакалійний, бакалія.
 Баклуши бить—байдики бити—баклушничать.
 Баланс—баланс, білянс.
 Балконъ; бесѣдка—балькон, альтана.
 Баллада—баллада.
 Балувать—балувати, пестити.
 Баллотировка—бал(ь)отировка, бал(ь)отировання; баллотировать шарами—галки класти, кидати.
 Баль—баль; проводить время въ балахъ—балувати.
 Банда—банда, шайка.
 Бандероль—бандероля.
 Банк—банк, банк.
 Банкирский—банк(е)рский; банкирь—банке(и)р.
 Банкротъ, банкротство—банкрут, банкруцтво; обанкротиться—збанкрутувати.
 Бани—лазня; банщикъ, ца—лазник, лазничка.
 Барабанъ—тарабан, бубон.
 Баранки—бублики, бублички.
 Барбарисъ—байбарис.
 Баринъ; барскій—пан; панский.

Барометръ—баромет(е)р.
 Баронъ—барон.
 Барство—панство; барскій—панський.
 Бархатъ—оксамит.
 Бархатный; бархатка—оксамит(ов)ний, оксамітка.
 Басня; басенникъ, баснописецъ—байка, байкар.
 Бастовать—страйкувати.
 Бассейнъ—водозбір.
 Батракъ—наймит.
 Башмачникъ(ца)—швець, черевичник, черевичница.
 Бдительный—пильний; бдительность—пильність.
 Безвѣстный—безвѣстний, безслѣдно—безвѣсти.
 Безгласный—безголосний.
 Безграмотный—неписьменный.
 Безденежье—безгрошівья.
 Бездна—безодня, прирва.
 Бездоказательность—безодвѣдність.
 Бездыханный—бездушный, безживный.
 Бездѣйствие—бездѣяльність, безвладность.
 Бездѣтный—бездѣтний.
 Бедро—клуб, кулыга.
 Безболѣзненный—безболѣзний.
 Безбрачье—безшлюбья.
 Безвластие—безуряддя, без(в)ладдя, анархія.
 Безвозбранный—незаборонный, вільний.
 Безвоздушный—безповітряний.

Безвозмездный—даремный, дармовий.
 Безвозмездно—даремно, дурно, без грошей, за так грошей.
 Безвредный, невредный—нешкідливий.
 Безвременный—безчасний, невчасний.
 Безвыходно—безвихідно, безпорядно; безвыходное положение—безпорядке становище.
 Бездѣятельный—бездѣяльний.
 Бездѣйствие, бездѣятельность—бездѣяльність, бездѣяннїя.
 Безжалостно—без жалости, без жалю.
 Безжизненный—безжизний.
 Безконечно—безконе(ч)пно.
 Безлюдие—безлюдья.
 Беззаконіе; беззаконный—беззаконня, безправья, беззаконний, безправний.
 Безмолвный—безмовний, мовчазный.
 Безмолвно—мовчки, мовчазно.
 Безнадежный—безнадійний.
 Безнаказанный—безкарний.
 Безнравственный—ропус-тний, неморальный.
 Безоблачный—безхмарний.
 Безопасно—безпе(ч)пно.
 Безотвѣтный—безвідповідний.
 Безотлучный—безвідхідний; безотлучно—безвихідно, невідхідно.
 Безпамятство—непритомність.
 Безпамятный—непритомный.
 Безпечный—безжурний, безтурботний.
 Беззачетный—безжурний, безтурботний.
 Безпокойно—турбливо, нежойно.

Безпокоиться—непокоїтись, турбуватись.
 Безпредѣльный—безмірний, безкрай, безмежний.
 Безпрекословно; ый—безпереч; ий.
 Безспорно; ый—безперечно; ий.
 Безпрепятственный; о—вільний, безперешкоди.
 Безпрерывный—безнастан-ний, безперестанный; о.
 Безпристрастие—безсторон-ність.
 Безразлично—однаково, бай-дуже.
 Безразличный, равнодушный—байдужий.
 Безработный—безробітний.
 Безсильный—бездушный, кво-лий, безсилиий.
 Безслѣдный—безслідний.
 Безсмысленный—безглуздый, безгланний.
 Безсмысленное рѣшеніе—без-глузда ухвала, постаново-ва.
 Безсмыслный—безсмісний.
 Безсознательный—непритом-ний, несвідомий.
 Безсрочный—безсрочний, без терміну.
 Безстыдный—безсоромний, безсоромітний.
 Безтолковость—безглузда, безгланість.
 Безукоризненно, ый—бездо-кірно, ий.
 Безупречно; ый—бездоган-но, ий.
 Безумный—навіжений, шале-ний, божевільний.
 Безусловно—безумовно, безу-сівно.
 Безсвѣстный—безсумісний, безсвѣсний.

Безутішний — неутішний.
 Безхитростний — безхитрий.
 Безцінок — безцінь.
 Безчуттєвість — без(в)у-
 разливість, безпочуття.
 Безыскусственный — безштуч-
 ний, простий.
 Белена — блекота.
 Беллетристика — белетристика.
 Берег — беріг.
 Безчинство — бешкет.
 Бережливость — ощадність.
 Безчестіє; безчестний — гань-
 ба, зневага; ганебний.
 Беременность — вагітність, ва-
 гота.
 Беречь — берегти, жалувати.
 Берлога — барліг.
 Берцовая (кость) — гомілка.
 Бесѣда — розмова, бесіда.
 Бесѣдовать — розмовляти, ба-
 латати.
 Библиография — бібліографія.
 Библиотека — бібліотека.
 Биржа — біржа; биржа труда —
 біржа праці.
 Битый — битий.
 Бичеваніє — бичування, кату-
 вання.
 Благовидный — голий.
 Благовидность — голисть.
 Благовіщеніє — Благовіщення.
 Благодарный — вдячний.
 Благодарю — дякую; благодар-
 ность — дяка, подяка, вдяч-
 ність.
 Благодаритель — доброчинець.
 Благозвучіє — милогучність.
 Благодарить — дякувати(и).
 Билет — квиток, білет.
 Благонадежный — певний, бла-
 гонадійний.
 Благопристойность — чем-
 ність, звичайність.

Благоприобретенный — при-
 баний, набутий.
 Благоприятный — сприяючий,
 сприяливий.
 Благоприятствовать — сприяти.
 Благоприятное время — слуш-
 ний час.
 Благоосостояніє — добробут.
 Благотворительность — добро-
 діїність.
 Благоустройство — добрий лад,
 упорядкування.
 Бланк — бланок, бланк.
 Бланковая надпись — бланко-
 вий надпис.
 Блєкнуть — влянути, блєкнути.
 Блеск — блиск.
 Блєстящий — блискучий.
 Ближе — ближче.
 Близкий — близький.
 Близорукій — короткозорий,
 низький на очі.
 Близь — поблизу, близько.
 Блок — блок, валок, вертіло.
 Блокировать — блокувати.
 Блондинка — білява.
 Блондинъ — бл(ь)ондин, біля-
 вий.
 Блудный — блудний, роспуст-
 ний.
 Блуждать — блукати, блудити.
 Блѣдный — блідий; блѣд-
 ность — блідість; блѣднѣть —
 бліднути.
 Блєститель — доглядач, дог-
 лядчий, дозирець.
 Бобъ — біб.
 Бобыль — бурлака.
 Богатый — багатий, заможний.
 Богатый чѣмъ — багатий на що.
 Богобоязненный — богобоя-
 щий, богобійний.
 Богоматерь — Божа мати, Бо-
 городиця.
 Богомолье — богомілля, проща.

Богословіє — теол(ь)огія, богос-
 ловіє.
 Богословский факультет —
 теол(ь)огічний відділ, фа-
 культет.
 Богослуженіє — відправа, служ-
 ба, Божа служба.
 Богохульство — богохульство,
 богозневага.
 Богоявленіє — Хрещення, Во-
 дохреща, Богоявлення.
 Богъ — Бог, Біг; ей Богу — Біг-
 ме, їй-Богу.
 Бодрый — бадьорий.
 Бодрость — бадьорість.
 Бойкое мѣсто — людне місце.
 Болванъ — йолоп, дурій, бол-
 ван, верісько, бєльмес.
 Болото — bagno, болото.
 Болотистый — багnistий, боло-
 тний.
 Болѣть — бовтати, колотити;
 — языкомъ базікати, варзя-
 кати, цвенькати.
 Больной — недужий, хорий,
 слабій.
 Боль, больно — біль, болізно.
 Причинить боль — завдати
 болю.
 Больница — лікарня, шпиталь.
 Большой — великий.
 Больший, больше — більший,
 біл(ь)ш(є).
 Большая медвѣдица — віз.
 Большинство — більшість; біль-
 шина.
 Больной вопросъ — пекуча
 справа.
 Болѣзненный — хоровитий, хо-
 робливий.
 Больше или меньше — більш —
 менш.
 Болѣть; болѣзь — хорувати,
 недужати, слабувати; хо-
 рість, хвороба, слабування.

Бокъ о бокъ — поруч, попліч,
 побіч.
 Бормотать — мурмотати, мур-
 чати.
 Бороться — боротись(я).
 Борьба — боротьба.
 Борть (судна) — облавок.
 Бор — бір; боръ еловый — баш-
 танник.
 Ботинки — черевикі.
 Ботва, ботвинья — бадилля.
 Боязливость — боязкість.
 Боярышникъ — глід.
 Бракъ — шлюб; брачный —
 шлюбний.
 Бранить — лаяти; брань —
 лайка.
 Братъ — брат; братекій — бра-
 тів, братерський.
 Братъся — братись.
 Бредится — внижається, ма-
 риться.
 Бредъ — мамриння, мариння.
 Брезгливость — гідливість.
 Брезгливый — гідливий.
 Бремя — тягар.
 Брильянтъ — діамант.
 Бриться — голит(и)сь(я); брит-
 ва — брич.
 Бродячий — мандрівний.
 Бродить — бродити, волочи-
 тись.
 Бродяга — заволока, волоцюга.
 Бронза — бронза, спиж.
 Бросать — кидати.
 Бросается въ глаза — впадає на
 очі.
 Брызгать — бриз(ь)кати, хлю-
 пати.
 Брызгливость — буркання, мур-
 мотання.
 Брюнетъ — чорнявий, брюнет.
 Брюхо — черево, живіт, пузо.
 Брюшина — очеревина.
 Бугоръ — горб.

Будь, будьте добры — будь ласкав; будьте ласкаві.
 Будничный—буденний.
 Будоражить, беспокоить — турбовати, бентежити, колошкати.
 Будто бы—немов, ніби-то, бучім-то, мовляв, начеб-то.
 Будущий—будучий; будущее время—будучий час.
 Буква—буква, літера.
 Букаръ—граматка, буквар.
 Букъ—бук, бучина.
 Буланый—чалий.
 Бумага — папір; почтовая — листовий папір; гербовая — штемпльований папір.
 Бунтовщикъ—бунтівник.
 Буравъ—сверд(е)л(о).
 Буранъ—хуга, хвижа, хуртовина, шквири.
 Бурлить—бурувати.
 Бурный—бурхливий.
 Бушевать—бурхотіти, бушувати.
 Бурый—барнавий.
 Бура—бура, хвиля.
 Бутылка—бутелька, пляшка.
 Бухгалтерія—бухгал(ь)терія.
 Бухта—затока.
 Буйство — бешкет, розбишачтво.
 Бывалый—бувалий.
 Бывший въ употребленіи — уживаний, заживаний.

В.

Вагонъ—вагон.
 Важный, важно — важний, значний, важливий; важно.
 Вакантный — вільний, вакуучий.

Быкъ—віл, бик, бугай.
 Было да сплыло—було та й загуло.
 Быль—бувальщина.
 Быстро, скоро—швидко, хутко, борзо.
 Быстрый—швидкий, шпаркий, борзый.
 Быть вмѣстѣ — держатися купи.
 Бытіе—буття.
 Бытность—перебування.
 Быть—побут.
 Бѣгать—бігати.
 Бѣглецъ — утікач; бѣгство — утеча, утікання.
 Бѣда—біда, лиха година; бѣда стряслась—лихо спітало.
 Бѣдность — бідність, злидні, бідота.
 Бѣжать—бігти; бѣжать за докторомъ—бігти по лікарю.
 Бѣлый—білий.
 Бѣлье—білизна.
 Бѣлка—білка, виверка, веврик.
 Бѣловатый—біластий.
 Бѣситесь—злоститесь, скажечіти.
 Бѣшенный—скажений, стеклий (про пса).
 Бюджетъ—бюджет, бюджет.
 Бюллетень—бюлетень.
 Бюро—бюро, бюро.
 Бюрократъ—бюрократ, бюрократичний.
 Бюсть—бюст, стан.

Валовой—загальний.
 Валунъ—кругляк.
 Валиться—валатися(я).
 Василекъ—блатат, волошка.
 Ватерпасъ—грунтага.

Ватный—бавовняний.
 Вата—бавовнянка, бавна.
 Вблизі—поблизу, зблизька.
 Великий—великий.
 Величина — великість, величій.
 Веранда — балькон, веранда, альтана.
 Вердиктъ—вердікт, присуд.
 Веревка—мотуз, верьовка.
 Вернуть—повернути.
 Введение, — вступ, впровадження.
 Вводный листъ — вводчий лист.
 Вводное предложеніе (грам.) — вставне речення.
 Вверху—на горі.
 Вѣрять—доручати, звіряти.
 Ввозный—привізний.
 Вволю—доско, до схочу.
 Ввязываться—встрявати, втручатись.
 Вглубь—вглибину, (в)углуб.
 Вдвоемъ—вдвох, (в)удвійзі.
 Вдова—удова—вдова.
 Вдоль—вздожж—уздовж.
 Вдохновенный—натхненний.
 Вдругъ—раптом.
 Вдыхать—вдыхати.
 Верста—верства.
 Вертикальный—сторчовий, прямовісний.
 Вертѣть—крутити, вертіти.
 Верхний—горішній.
 Верхомъ—верхи.
 Вершина (горы)—шпіль, верховина.
 Вездѣ—всюди.
 Великанъ—велетень, велиг.
 Величиною—завбільшки.
 Великороссъ—москаль, росіянин, кацап.
 Величественный—величній.

Верховный—зверхній, державний.
 Веселость—веселість.
 Весенний—весняний; весною — навесні.
 Весь (у)весь, (у)вся, (у)все.
 Весьма—вельми, дуже.
 Ветка—верба.
 Ветчина—шпінка.
 Вечеринка—вечірка.
 Вещь, — річ; вещественныя доказательства—річеві докази.
 Взаимный — взаємний, обопільний.
 Въ займы—у позику.
 Взиманіе—відбірання, стягання.
 Вабунтоваться—взбунтуватися.
 Взбалтывать—бовтати.
 Взволновать—схвилювати.
 Взглядъ—зір.
 Вадоръ—нісенітниця.
 Вздорожать—подорожчати.
 Вздохнуть—зітхнути.
 Вдрагивать—трястись.
 Вдумать—нагадати.
 Взирать—глядіти, дивитись.
 Взносъ—вкладка, внесок.
 Взорвать—зірвати; взрывъ—вибух.
 Взрослый—дорослий.
 Выскать—выправити; стягнуты; взысканіе—правж, стягання, штраф, пеня.
 Взять—взяти; взятка—хабар.
 Видъ (глагола)—трівання.
 Видъ на жительство—свідѣтво на проживання.
 Видно—видко, видно.
 Видоизмѣненіе—відміна.
 Видъ—выгляд, краевид, поstattь.
 Видѣть—видіти, бачити.

Визитъ—визит(а); отдать визитъ—скласти, віддати визита.
 Вина—провина, вина.
 Виноватый—винуватий.
 Винокуренный заводъ—гуральня, винниця.
 Винтъ—гвинт.
 Високосный годъ—висекторный рік.
 Високъ—скроня.
 Висѣть—висіти.
 Витѣся—витися.
 Вкладочный—вкладковий; вкладчикъ—вкладник.
 Вкладывать—вкладати.
 Включительно—включно.
 Вокругъ—навкруги.
 Вкусный—смачный; вкусъ—смакъ, впадаба.
 Влажный—вохкий; влажность—вохкість.
 Владычество—панування, владычество.
 Владѣлецъ—власник, влодарь; владѣть—володіти.
 Владѣніе—володіння.
 Владѣть языкомъ—володіти, орудовать мовою.
 Власть—влада, власть; верховная власть—найвища, зверхня влада.
 Властованіе—панування.
 Вліяніе—вплив.
 Влюбленный—закоханій.
 Вмигъ—вмент, миттю.
 Вмѣняемость—осудність.
 Вмѣненіе—остоження.
 Вмѣстительность—місткість.
 Вмѣнить въ обязанность—поставити за обов'язок.
 Вмѣшиваться—встрявати, втручатись.
 Въ наемъ—у найми.
 Вначалѣ—спочатку.
 Внезапно—раптово.

Внимание—увага; внимательно—уважно.
 Вносить—вносити.
 Внукъ—онук; внучка—онука.
 Внутренний—внутрішній.
 Внутренности—бабешки, бандури.
 Внушать—вмовляти.
 Вѣточереди—позачергою.
 Вмѣсто—замість.
 Вовремя—вчасно, вчас.
 Вовсе—зовсім.
 Водворить спокойствие—встановити спокій.
 Водка—горілка, оковита.
 Водить—водити.
 Водоворотъ—вир.
 Водопроводъ—водоспад.
 Водородъ—водень.
 Водораздѣлъ—межір'ічча.
 Военнопленный—бранець.
 Военный—військовий.
 Военное положеніе—стан військовий.
 Вожакъ—провідця, верховода, проводарь.
 Возбужденный—зворушений.
 Возвращаться—вертатись.
 Возвращать—повертати.
 Возвышеніе, возвышенность—високість, згір'я.
 Воздаяніе—відплата, віддяка, заплата.
 Возбудить вопросъ—підняти питання.
 Воздухъ—повітря.
 Воздушный—повітряний.
 Воздѣйствовать—вплинути (и)
 Возжи—віжки, ліпці.
 Воззваніе—відозва.
 Возвратъ—поворот, зворот.
 Возлѣ—коло.
 Возможно—можливо.
 Возможность—можливість, змога.

Возмущаться—повставати, обурюваться.
 Вознагражденіе—заплата, нагорода.
 Возненавидѣть—зненавидіти.
 Вознесение—Вшесті.
 Возраженіе—одповідь, одказ.
 Возрастъ—літа, вік.
 Возрождаться, возродиться—відроджуватись, відродитись.
 Возрожденіе—відродження.
 Возстаніе—повстання.
 Возстановленіе—відбудовання, повертання.
 Выть—вити.
 Войско—військо.
 Вокругъ—навколо.
 Вулканъ—вулкан, горіла гора.
 Волнение, волноваться—хвилювання, хвилюватись.
 Волосы—волосся.
 Волчекъ—дамба.
 Вонъ—геть.
 Воодушевленіе—запал.
 Вообще—взагалі.
 Вооружать—озброювати.
 Во первыхъ—по перше.
 Вопреки—всупереч.
 Вопросъ—питання; вопросъ будетъ обсужденъ—питання буде обмірковано.
 Вороной—карий, чорний, вороний.
 Воронъ—гавран, гайворон, кру(ю)к.
 Воронникъ, окъ—комір, комірець.
 Восемнадцать—вісімнадцять.
 Восклиданіе—оклик.
 Воскресеніе—неділя.
 Воспаленіе—запал, запаління.
 Воспитаніе—виховання.
 Воспользоваться—скористуватись.

Воспрепятствовать; воспреценіе—забороняти; заборона, заказ.
 Востребованіе—потребування жадання; письма до востребованія—листи до запитання.
 Восходъ, востокъ—схід; восходитъ—сходити.
 Вотъ—ось.
 Впадина—западина.
 Впереди—попереду.
 Впечатлѣніе—вражіння.
 Вполнѣ—вповні, цілком, зовсім.
 Вправо—вправоруч.
 Впредь—наперед.
 Впрочемъ—а втім, зрештою.
 Врачъ—лікар; врачебный—лікарський.
 Враждовать—ворогувати.
 Врагъ—ворог.
 Вращеніе—обіг, обертання.
 Вредить—шкодити; вредъ—школа.
 Временный—тимчасовий.
 Время—час; время года—пора року.
 Врученіе—доручення.
 Всегда—завше, завжди, завжди.
 Всемирный—всесвітній; всеобщая исторія—всесвітня історія.
 Всеобщій—загальний.
 Всецѣло—цілком.
 Вскорѣ—незабаром, незабавом.
 Вскрытіе—анатомування—вскрытия.
 Вслѣдствіе—через те, внаслідок.
 Вспахать—зорати.
 Вспоминать—згадувати.
 Вспомогательный—підручний, помічний, допоміжний.

Вспыльчивый — гарячий.
 Вспышка — вибух.
 Встрѣчать — стрічати, зустрічати.
 Вступленіе — вступ; вступать в должность — заняти посаду.
 Выходъ — прорість.
 Втихомолку — нишком, потишеньку.
 Вторично — удруге; вдруге.
 Вторникъ — вівторок.
 Входящий журналъ — журналъ (входячих) вступних паперів.
 Вчернь — начорно.
 Вчинить искъ — закладати позов.
 Въѣзжать — въїздити.
 Выбрать — обрати, вибрати.
 Выводъ — висновок, вивід.
 Вывѣдывать — вишитувати.
 Вывѣска — вивіска, табличка.
 Выговоръ — докір, догана.
 Выгода — користь, вигода.
 Выдержать — витримать (п).
 Выдержать экзаменъ — скласти іспит.
 Выдѣлка — виробка.
 Выемка — виймання, трує, виймка.
 Выздорѣть — видужати.
 Выключатель — вимикач.
 Вынимать — виймати.
 Вымогательство — здерство, вимушення.
 Выпуклый — опуклий, горбоватый.
 Выплата — сплата, виплата.
 Вырождение — вирождеження.
 Высокий — високій.
 Высота — височінь, високість.
 Вытребовать — виправити.
 Выдохотать — виклопотати.
 Выражение — вираз, вислів.

Высокоотрижественный — урочистый.
 Вычеркивать — викреслювати.
 Вычетъ — одліч, одбава.
 Вычитаніе — віднімання.
 Вычитаемое — від'ємник.
 Вышеименованный — вищеименований.
 Вышеисчисленный — вищевирахований.
 Вышеприведенный, вышеупомянутый — вищезгаданий, вищенаведений.
 Вышесказанный — вищесказанный.
 Въѣздъ — ви(д)їзд.
 Выяснить вопросъ — з'ясувати справу.
 Въдаты — відати, завідувати.
 Въдомо — відомо.
 Въдомость — відомость; въдомство — відомство.
 Въдѣніе — завідування.
 Въжливый — гречный, ввічливый, чемный.
 Въкъ — вік; въчный — вічний.
 Вънокъ — вінок, вінець.
 Върить — вірити.
 Въроятный — можливый, ймовірний.
 Въроятно — мабуть, либонь.
 Въсить — важити; въсъ — вага; въсы — вагівниця, важниця.
 Въскій — важкий, заважний.
 Въстникъ — вістник.
 Въсть — вість, вістка.
 Вътъвъ, вътка — галузь, гілля, гілляка.
 Въчно — вічно; въчныя времена — вічні часи.
 Въшаться — вішати, вішати (ь).
 Вялый — вялий.
 Взнуть — влянути.

Въ бытность мою — коли я був, за мого буття, пробування.
 Въ виду того, что — вважаючи на те, що.

Въ концѣ — на, при кінці, на послідку.
 Въ послѣдній разъ — въ останне, останнього разу.

Г.

Гадать — ворожити.
 Гадкий — поганий, гидкий.
 Газета — газета; газетный — газетовый.
 Газометръ — газомір.
 Галерея — галерія.
 Галстухъ — краватка.
 Гауптвахта — абахта.
 Гвардеецъ — сердюк; сердючина — украинская гетьманская гвардія.
 Гвоздь — цвях.
 Гдѣ — нибудь — де — небудь, аби-де.
 Географія — географія, землепис.
 Географич. долгота — географична довжина.
 Геометрія — геометрія.
 Георгина — аргонія, жоржина.
 Гербъ — герб.
 Гербарій — зільник, травник.
 Геизеръ — гейзер.
 Гибель — загин, загибель.
 Гибкий — бгачкий, гнучкий.
 Гимназія — гімназія.
 Гипотеза — припущення.
 Гипотенуза — протилежний протипрямка.
 Гиацинтъ — яцинтъ.
 Глава — розділ, глава; во гла въ — на чолі.
 Главный — головний.
 Глаголь — дієслово.
 Гладить — прасувати;

Гладкий — рівний, гладкий, чистий.
 Глазь — око.
 Гласность — гласність, явність, прилюдність.
 Гласный — гласний; гласный (звукъ) — голосний, прилюдний.
 Глетчеръ — льодовик, льодовець.
 Глобусъ — глоб.
 Глотать — ковтати.
 Глубина — глиб, глибина, глибокість.
 Глубокій — глибокий.
 Глумиться — глузувати, глумувати.
 Глухой — дурний.
 Глыба — скиба, брило.
 Глядѣть — глядіти, дивитись.
 Гнетъ — гніт.
 Гнѣваться — гніваться; гнѣвно — гнівно.
 Говорить — говорити, казати, мовити, балакати.
 Годъ — рік; годовой — річний.
 Годный — годящий, гідний.
 Годовой праздникъ — урочисте свято.
 Голодъ — голод, голоднеца.
 Гололедица — ожеледа, гололиці.
 Голубой — блакитний.
 Голь — золота.
 Гораздо — багато.
 Гордиться — гордувати.

Горевать—горювати.
 Горемыка—горопаха.
 Горизонтальный—поземний.
 Горизонт—обрій, позем.
 Горло—глотка.
 Горная порода—горотвір.
 Горница—покій, вітальня.
 Горнозаводство—гірництво.
 Горная цѣпь—пасмогір.
 Городъ—місто, город.
 Городской—міський.
 Горькій—гіркий.
 Горѣлка—пальник.
 Госпиталь—шпиталь, лікарня.
 Господиць—добродій, пан.
 Господа—панове, добродію.
 Гостеприимный—гостинний.
 Гостинница—готель.
 Гостить—гостювати.
 Государственный совѣтъ—
 державна рада.
 Государственность—держав-
 ність.
 Государство—державна; госу-
 дарственный—державний.
 Грабежъ—грабіж, грабунок.
 Грабитель—грабувати, гарбати.
 Градь—гряд.
 Градусъ—ступінь.
 Гравій—жорства.
 Гражданствіе—громадянин;
 гражданскій—громадян-
 ській, цивільний.

Гражданскій долгъ—грома-
 дянский обов'язок.
 Гражданское вѣдомство—офі-
 ція цивільна.
 Грамматика—граматика.
 Грамотный—письменный.
 Граница—кордон, гр(а)ниця,
 межа.
 Графа—шпальта.
 Графиня—карафа.
 Графъ—граф.
 Гребень—гребінь, гребінець.
 Греція—Греція; греческій—
 грецький.
 Гробъ—труна, гріб, домовина.
 Громкій—голосний.
 Громотоводъ—громовід.
 Грубый—негречний, нечем-
 ний, грубий.
 Грудь—груди; перси.
 Грузъ—тягар, вантага.
 Группа—група гурт.
 Грустить—сумувати.
 Грыжа—гила.
 Грѣхъ—гріх.
 Губернскій—губерніяльний.
 Губка—вамбак.
 Гудѣть—густы, бриніти.
 Гулять—гуляти, шнацирува-
 ти.
 Гусеница, а—гусень, гусени-
 ца.
 Густо-рисной, густий; густая
 жидкость—балмус.
 Гуськомъ ѣхать—шагом їхати.

Д.

Да—та, так.
 Дабы—аби, щоб(и).
 Давить—тис(к)нути, чавити,
 душили.

Давление—тиск, тис(к)нення.
 Давно—давно.
 Давать—давати; давать наста-
 вление, совѣтъ—давати по-
 ради, ради.

Давнопрошедшій—давноми-
 нулий.
 Далекій—далекий.
 Дальнозоркій—далекозорий.
 Дамскій—жіночий.
 Дашъ—данина.
 Дарить—дарувати.
 Даровитый—талановитий.
 Даромъ—дарма, дурно.
 Дать—дати; дать приказъ—
 видати розказ, наказ.
 Двадцать—двадцять.
 Дважды—двічі.
 Движеніе—рух.
 Двигатель—двигун.
 Двойко-выпуклый—сочкува-
 тий (сочка).
 Двойственность—подвій-
 ность.
 Движимость—рухоме майно.
 Двоебрачіе—другій шлюб.
 Двосточіе—дві крапки.
 Двойни—двійні, двійнята.
 Двойной—подвійний.
 Двоєніе, удвоєніе—подвоєння.
 Дворъ—подвір'я.
 Двоюродный—двоюрідний.
 Двоюродный братъ—брат у
 первых.
 Двугранный—двостінний.
 Двусложный—двоскладовий.
 Двусмысленный—двозначний.
 Двусторчатый—двойчатий.
 Дѣнадцатигульничъ—два-
 нацятикутник.
 Дѣнадцать—дванадцять.
 Дебри—нетри.
 Деверь—дівер.
 Десянство—дев'ятьдесять.
 Девять—девять, девять съ
 половиною—півдесята.
 Дежурить—вартувати, чату-
 вати.
 Декабрь—грудень; декабр-
 екій—грудневий.

Декламаторъ—декламатор,
 декламировать—декляму-
 вати.
 Делегатъ—делегат; делегиро-
 вать—делегувати.
 Деликатность—чемність, де-
 ликатність, гречність.
 Демократія—демократія; де-
 мократическій—демокра-
 тичний.
 Демонстрація—демонстрація;
 демонстрировать—демон-
 струвати.
 Денной—денний.
 Деньги—гроши; денеж. по-
 мощь—грошева за(до)по-
 мога.
 Дневникъ—щоденник.
 Департаментъ—департамент,
 відділ.
 Держать—держати, тримати.
 Держать совѣтъ—раду ра-
 дити.
 Дерзость—зухвальство.
 Десна—ясна.
 Десятичный—десятьковий.
 Дефектъ—дефект, ганч, ганд-
 жа, недостача.
 Дешево—дешево, тано.
 Диванъ—сефа, канапа.
 Дивиться—дивувати.
 Диво—диво, дивина.
 Диковинный—дивовижний.
 Диктовать—диктувати.
 Диктовка—диктура.
 Дипломатія—дипл(ь)оматія;
 дипломатическій—дипл(ь)о-
 матичний.
 Дисциплинарная власть—дис-
 циплинарна влада.
 Диспутъ—диспут; вести пре-
 ния—дискусувати.
 Дистиллировать—лютрувати,
 переганяти.
 Дитя—дитина, дитя.

Дичать — дичавити; диکارь—
дикун.
Діагональ—косини.
Діаметръ — прогін, діаметр,
поперечник.
Діаметрально протівополож-
ний—цілкомъ протилежний.
Діафрагма—перетинка.
Длина — довжина; длинный—
довгий.
Длительный—протяжний, дов-
гочасний, довгий.
Для—для; для меня все рав-
но—про мене, мені байдуже;
однаково.
Дневальный—вартовий.
Днемъ—у день, в день.
Добавлять—додавати.
Добровольно — доброхіть, са-
мохіть, добровільно.
Доброчесный—доброт-
ний.
Добросовістность—совіст-
ність, сумлінність.
Добывать—добувати.
Доводить—доводити.
Довольно—досить, доста(ль).
Доводъ—довід.
Доводить, довести до свѣдѣ-
нія — доводити до відома,
оповістити, оповіщати.
Довольный—задоволенний.
Довѣренность—довірчий лист
Довѣрчивый — довірчий, до-
вірчивий.
Догадаться — догадатись.
Догма—догма.
Договорный — контрактный;
договоръ—умова, договір.
Дождь—дощ; дождемъ—до-
щемір.
Дождятъ — чекать(и), ждати,
дожидати.
Дозволять—дозволяти; дозво-
ление—дозвіл.

Дознаніе—слідство.
Доарѣвать—доспівати.
Доигрывать—догравати.
Доказательство—доказ.
Доканчивать—кінчати.
Докладчикъ—справоздавець,
референт.
Докладывать—докладувати.
Доколь—доки.
Докторъ—лікаръ.
Долгий—довгий.
Долгъ — борг, обов'язок; въ
долгъ—набір,
Долговѣчный—долговічний.
Долгота—довжина.
Долженъ — винен; должно—
належне.
Должно—повинно, треба.
Должностное преступленіе—
службовий, урядовий зло-
чин.
Должностной—урядовий.
Должность—посада, служба.
Долото—стамеска.
Домъ—будинок, дім.
Дома — вдома, удома; домой—
додому.
Домашний актъ—приватний
акт, умова.
Домостроитель—будівничий.
Доносить—доносити; донесе-
ніе—донесення.
Донесеніе — оповіщення, до-
несення до відома.
Довныѣ — до цього часу.
Дополнение—додаток.
Допрашивать — допитувати.
Допросъ—допит.
Дорога—шлях, гостинець.
Дорого — дорого; дорогой—
дорогий.
Дороговизна—дорожнеча.
Досада—досада.
Доска—дошка.
Досмотрщикъ — доглядач.

Дострочный—дострочний.
Доставлять — доставляти, по-
стачати.
Достаточно—доста, досить.
Достигать—досягати.
Достовѣрный—певний, прав-
дивий.
Доступный—приступний.
Доходъ—дохід, прибуток.
Драгоценный—коштовний.
Драка—бійка.
Драма—драма; драматическій
—драматичний.
Дребезги(въ) — до щенту.
Дрожать—тремтіти.
Другъ—друг, приятель.
Думать—гадати, мислити, ду-
мати.
Дуракъ—дурень, йолоп; дур-
ний.
Дурить, худить (на лицѣ) —
марніти, спадати з лица.
Духовная—духовниця.
Душистый—запашний, духо-
витий.
Душить—ду(с)шити, тиснути,
чавити.
Дымъ—дим; дымовая труба —
димар.

Дыханіе—віддих; дых. горло—
дыхало.
Дѣва, дѣвица — діва, дівниця;
дѣвушка—дівчина, дѣвичій
—дівоцький.
Дѣственный — цілий, не-
займаний.
Дѣственность — дівство, не-
займаність.
Дѣеучастіе—дієприкмет-
ник.
Дѣйствительно—дійсно.
Дѣйствіе—дія, акція, вчинок.
Дѣйствовать—діяти.
Дѣйствующій—дієвий; дѣйств.
лица—дієві особи.
Дѣлать—робити.
Дѣлежъ—поділ.
Дѣленіе — ділення; дѣлимое —
дієник; дѣлитель—ділитель.
Дѣлмость—дієність.
Дѣло—діло, справа, робота,
акт.
Дѣлопроизводство—діловод-
ство.
Дѣянія—діяння.
Дѣятельность—діяльність.
Дятель—жовна.
Дюна—кучугура.

Е.

Евангеліе—евангелія (е).
Европа—європа; европейскій
европейський.
Едва—ледве; едва не — трохи
не, мало що не.
Единеніе—єднання, згода.
Единица—єдиниця.
Единственный—єдиний.
Единственное число—пооди-
ноке число.
Единство—єдність.

Единовременный, единове-
менно — одночас(ов)ний,
одночасно, рівночасно.
Единогласный, единоголасно—
одноголосний, одноголосно.
Единодушіе, единогодушный —
(е)одноставність, (е)одно-
ставний.
Единокровный—єдинокровний,
єдинокровник.

Единоутробный—единоматер-
ний, кровный.
Ее, его, ему, ей—її, його,
йому, їй.
Ей, ей Богу—їй, їй(же)Богу,
Біг-ме.
Ежевика—ожина.
Ежегодный, ежегодно — що-
річний, що-року, що-річно.
Ежемесячный, о — щомісяч-
ний, що-місяця, що-місячно.
Ежедневный—щоденний; еже-
дневно—що дня, що денно.
Еженедельный—щотижневий,
що тижня.
Ежъ—їжак.
Ектенія—ектенія.
Еле—ледве, насили.
Ель—ялина.
Ему везетъ—йому щастить.
Емкий, емкость — місткий,
місткість.
Епархія—епархія.

Епископъ—єпископ.
Еретикъ—еретик.
Ёрзать—гедзкатись,я
Ершь—йорж(ш), бобир.
Если бы—колиб, як би.
Есть—є, єсть.
Есть такой грѣхъ—пiде гріха
таїти.
Есть основаніе утверждать—
є підстава казати, твердити.
Естественный; о—звичайний,
натуральный, звичайно, на-
турально.
Естеств. факультетъ—природ-
ничий факультетъ, відділ.
Естественность — натураль-
ність, звичайність.
Естественникъ—природник.
Естествовѣдѣніе — природоз-
навство.
Естествоиспытатель — приро-
доснит.
Еще, еще не—ще, ще ні.

Ж.

Жабры—зябри.
Жаворонокъ—жайворонок.
Жадный — жадний, пенажер-
ливий.
Жагда—згага, жага, жада.
Жалкій—жалкий, мізерний.
Жаловаться—скаржитися, жа-
літисся.
Жалоба—скарга; жалобщикъ —
скаржник, жалобник.
Жалованье—платня, пенсія.
Жальтъ — жаліти, шкодувати.
Жаркій поясъ—гарячий пояс.
Жаркое—пече(н)ня.
Жаръ — жар, спека; жаркий,
жгучий—жаркий, пекучий,
жгучий.

Жасминъ—ясмин.
Жать—жати; жатва—жнивя.
Жатся—тиснутись(я) тули-
ться(исъ).
Жвачка—жуйка.
Жгутъ—верчик.
Ждать—чекати, ждати.
Жевать—жувати.
Желаніе — бажання, жадання,
хiть.
Желательно—бажано; желать
бажати, жадати, жичити.
Железа—залоза; железистый
залозуватий.
Желтокъ—жовток.
Желтизна—жовтина.

Желтый—жовтий, половий.
Желтътъ—жовтіти.
Желтуха—жовтільниця.
Желудокъ — шлунок, кендюх,
бордюг.
Желчь—жовч.
Желъзо—залізо.
Желъзная дорога—залізниця;
желъзн. дор. служащій—за-
лізничник.
Жемчугъ — перли; жемчу-
жина—перлина.
Жена—жінка, жона.
Женатый вторымъ бракомъ —
у друге жонатий.
Женихъ—наречений, молодой
Жениться—женитися, одружи-
тися.
Женскій—жіночий.
Женскій вопросъ, союзъ —
жіноча справа; спілка.
Жердь—шост, лата.
Жеребецъ—жеребець—огир(ь)
Жерновъ—жорен.
Жертва—жертва, пожертва.
Жертвователь — офірник,
жертводавецъ.
Жертвенникъ—жертівник.
Жесткій—жорсткий, твердый.
Жестокій—жорстокий.
Жестокое наказаніе — люта
кара.
Жестъ — бляха, жестяной —
бляшаний.
Жечь—палити.

Живой — жвавий; живость—
жвавість.
Живо — живо, худко, швидко
жваво.
Живое существо—істота.
Живописецъ—маляр.
Живописный—малювничий.
Живописность—малювничість
Животное—животина, звірина
худобина.
Животь—живіт.
Живьемъ—живцем.
Жидкій—рідкий, текучий.
Жизненный — життєвий; жиз-
ненная сила—живецъ.
Жизнь—життя; безрадостная
жизнь—безпросвітна доля.
Жилецъ — комірник, мешка-
лецъ.
Жилище—оселя, житло.
Жиръ — здір; жиръ подкож-
ный—бутурма.
Жирный—гладкий, ситий.
Жительство — проживання.
Житель — мешканецъ.
Жить—жити.
Жмуриться — щулитись, клі-
пати, жмуритись.
Жнецъ—жнець.
Жребій—жереб, льос.
Жужжать—бриніти, густі.
Журавль—журавель.
Журналъ—журнал.
Журчать—дзюрчати.
Жуткій—моторошний, лячний
страшный.

З.

Забава—забава.
Забастовка—страйк; забасто-
вочный—страйковий.
Забвение—забуття.

Забинтовать—умотати, забан-
дажити.
Забирать—забирати.
Заблаговременно — завчасно,
засдалегідь.

Завлуждаться — помилляться.
 Заборь — паркан, забор, шта-хети.
 Завбота — клопіт, турбота.
 Заботиться — цеклуватись, дбати, старатись.
 Заведеніе — заклад.
 Завертывать — загорати.
 Завидно — заздро.
 Завидовать — заздрити; зави-сливость — заздрість.
 Зависливый — заздрый.
 Зависеть — залежати.
 Зависимо — залежно; зависи-мость — залежність.
 Завладѣть — заволодіти; завла-дѣніе — заволодіння.
 Заводить — заводити.
 Заводъ — завод; винокур, за-водъ — винниця, гуральня; заводъ свеклосахарн. — са-харня, цукарня.
 Завоевывать, завоевать — за-войовувати, завоювати.
 Завтра — узавтра, вавтра.
 Завѣдывать — завідувати.
 Завѣдомо — звідомо.
 Завѣрить — завірити.
 Завѣть — завіт, заповіт.
 Завѣщаніе духовное — заві-щання, духовна.
 Завѣщать — завіщати, запові-дати, відписати; відказати.
 Завязка — зав'язка.
 Завязь — пушлишок.
 Загадка — загадка; загадоч-ность — загадковість.
 Заглавіе — заголовок; заглави-листъ — титулова сторінка.
 Заглазно — позаочі.
 Заговоръ — заговор, змова.
 Заготовка — заготовка; заго-товить — заготовити.
 Заграничный — закордонний, загр(а)янний.

Задатокъ — завдаток.
 Задача — задача.
 Задерживать — затримувати, задержувати.
 Заемъ — позика, позичка, по-зичання.
 Заимобразный, о — позичко-вий, в позичку.
 Зажиточный — замошний.
 Заемное письмо — позичковий лист.
 Запмодавецъ — боргодавецъ.
 Заказное письмо — рекомен-дованный лист, забезпече-ний лист.
 Запмодавецъ — боргодавецъ.
 Заказное письмо — рекомен-дованный лист, забезпече-ний лист.
 Заимствовать — брати.
 Закабалывать — закабальовати, приневолювати.
 Заказывать — замовляти, зака-зувати.
 Заказъ — замовлення.
 Закалчивать — докінчувати, кінчати.
 Закладъ — застава.
 Закладывать — заставляти.
 Заключение — висновок, ув'яз-нення, замкнення.
 Заключительный — остаточ-ный, кінцевий.
 Законопреступный — право-ломный.
 Законъ — закон.
 Законность — правність, закон-ність.
 Законодательный — законо-давчий.
 Законовѣдніе — правознав-ство.
 Законодат. власть — влада за-конодавча.
 Закраситься — зачервонітись.
 Закрывать — зачинати, зачи-нити.
 Запирать ключомъ — замикати, замкнути.

Закрѣплять, утверждать — зат-верджувати, зміцняти.
 Закупать — закупувати.
 Закупоривать — закоркову-вати, затикати.
 Зала — (с) зал(я).
 Заливъ — затока, сага.
 Залогъ — застава, застанова; стан. (грам.).
 Залоговое свидѣтельство — за-ставный лист.
 Заложникъ — закладник.
 Замокъ — колодка, замок.
 Замошничать — зашахру-вати.
 Замыселъ — задум, замір.
 Замѣна — заміна, заступництво.
 Замѣститель — заступник.
 Замѣтный — помітний.
 Замѣтить — спостерегти, помі-тити.
 Занимать — позичати, займати.
 Заноза — заскаба, скабка.
 Заносливость — пиха, чвань.
 Западъ — захід; западный — за-хідний.
 Западная Европа — Західна Европа.
 Запахъ — пахощ.
 Запирательство — непризна-вання, одмовлення.
 Записка — записка.
 Запись — запис; записывать — записувати.
 Запонка — шпилька.
 Запрещать: запрещеніе — за-бороняти, закусувати; забо-рона.
 Запросъ — запит, запитання; запрашивать — запитувати — запершувати.
 Запятая кома, запинка.
 Запущеніе — запедбанія, за-нехання.

Запретъ — заборона.
 Зарабатывать — заробляти.
 Зарево — загра.
 Заранѣе — наперед, раніш, за-далегидь.
 Зараза — пошестъ, зараза.
 Засвидѣтельствовать — засвід-чити, посвідчити.
 Засвидѣтельствованіе — засвід-чення, посвідчення.
 Заступать — заступати.
 За счетъ — коштом.
 Засѣданіе — засідання.
 Затменіе — затемне(і)ння.
 Затруднять — перешкоджати.
 Затылокъ — карк,
 Затѣмъ — потім.
 Захватывать — захоплювати; загарбувати.
 Зачинщикъ — заводця, при-відця.
 Зачетъ — зарахування; въ за-четъ — на рахунок.
 Зачисленіе — зачислення, за-рахування, залічення.
 Зачѣмъ, почему — навіщо, чо-му, за для чого.
 Защищать — боронити; защи-та — оборона.
 Заявлять — заявляти; заявле-ніе — заява.
 Заботливость — дбайливість.
 Звательный — кличний; звать — кликати.
 Звонъ — дзвон; звонить — дзво-нити.
 Звукъ — звук, згук.
 Звѣроловство — ловецтво.
 Звѣрство — звірство.
 Звѣзда — зірниця, зоря, зірка.
 Здоровый — здоровий.
 Здоровье — здоров'я.
 Здравствуй — здоров; здрав-ствуйте — здорові були.

Земная кора — земна кора;
земной шаръ — земна куля.
Земледѣлецъ — хлѣбороб; зем-
ледѣліе — хлѣборобство.
Землетрясение — трус.
Земскій — народный, земскій.
Зеркало — верцадло, люстро,
евічадо.
Зигзагъ — кривуля, злом.
Злаки — зілля, збіжжа.
Злиться — злоститись.
Злодѣяніе — злочинство, зло-
чин.
Знакомый — знайомий.
Знаменосецъ — знаменник

И.

Ибо — бо.
Ива — верба; ивяж — верболіз.
Иголка — голка.
Игра — гра.
Идеаль — идеал.
Идея — идея, думка.
Идти — йти, йти къ лицу
— личити, пасувати.
Изба — хата, хатина.
Избавлять — спасати, ратувати.
Избави Богъ — Боже борони,
боронь Боже.
Избирать — обрати, вибрати;
избиратель — виборецъ.
Избѣгать — уникати.
Извержение — вибух.
Извинять — вибачати; изви-
ните — вибачайте, даруйте,
вибачте.
Извѣстіе — звѣстка; извѣще-
ніе — повідомлення.
Издали — здалека.
Известникъ — вапняк; известъ
— вапна (о).

Знание — знання.
Знатный — великого поход-
ження, великого роду.
Значение — значіння.
Значительно — значно; значи-
тельный — значний, поваж-
ний.
Зобъ — воло.
Зола — попіл.
Золовка — зовиця.
Зонтикъ — парасоль(я)
Зрѣніе — зір.
Зѣвать — зівати, зіхати.
Зѣница — зіниця.
Зять — зять, швагер.

Издавать — видавати; издано
на счетъ — видано коштом;
накладом.
Исдерживать — витрачувати,
тратити.
Излишний — зайвий.
Излагать — викладати; изложе-
ніе — виклад(ання).
Измѣна — зрада; измѣнникъ —
зрадник.
Измѣнение — зміна; измѣнение
по падежамъ (грам.) — од-
міна.
Измѣнять — зраджувати.
Измѣрѣніе — вимір, міряння;
измѣритель — вимірник.
Изобиліе — достаток.
Изобрѣтать — винаходити, ви-
гадати.
Изнасиловать; изнасилованіе
— згвалтувати; згвалтування
Исслѣдовать — досліджувати,
обслідувати.
Испрашивать — просити, за-
прошувати.

Изумляться — дивуватись.
Изумрудъ — смарагд.
Изъяснить — пояснити, поясню-
вати.
Изъявление — виявлення.
Изъятие — виімок, вилучення,
виняток.
Изъ-за — заа.
Изюмъ — родзинки.
Изыскивать всевозм. средства
— добірати усякого способу,
Икота — гикавка.
Имя — ім'я, (на)імення; імення.
Имя прилагат. — прикметник;
существ. — речівник (імен-
ник); числительное — числів-
ник.
Именованный — іменованный.
Именительный (гр.) — назив-
ний.
Имущество — майно, госуд.
имущество — державне май-
но.
Имѣть — мати; имѣю честь про-
ситъ — маю за честь прохати,
просити.
Имѣніе — маєток.
Иней — іней, поморозь.
Иной — інший.
Инициатива — ініціатива, по-
лин.
Иногда — іноді.
Искать — шукати.
Иностранецъ — чужоземець,
чужозторонецъ.
Институтъ — інститут.
Интересный — цікавий, інте-
ресний.
Искать случая — шукати ока-
зії.
Исключение — виімок, виняток,
виключання.
Исключать — виключати;
исключительно — виключно.
Искра — іскра, жаринка.

Искренний — щирый.
Искушать — спокушати.
Искусство — штука, искус-
ственный — штучный.
Искъ — позов; исковыя требо-
ванія — позовні домогання.
Исповѣданіе — віра.
Исподлобья смотреть — сторч
дивитись.
Исполнить волю — вволити.
Исполнять — виконувати;
исполнит. власть — влада
виконавча.
Исправление — виправа, спро-
стування.
Исправлять — виправляти;
исправляющий должность —
справляющий службу, за-
ступник.
Исполнение — виконання.
Испугать — злякати.
Испортить — зіпсути, зіпсу-
вати.
Испытаніе — іспит.
Истечение — кінець, витікання.
Истець — позовник.
Истинный — істинный.
Исторія — (г)історія; истори-
ческий — (г)історичный.
Источникъ — джерело; источ-
никъ страданій — джерело
мук.
Истязаніе — бичування, кату-
вання.
Исходатайствовать — вистара-
тись, виклопотати.
Исходъ — вихід; исход. жур-
наль — журнал вихідних, ви-
ходячих паперів.
Исцѣлять — цілити.
Исчезать — зникати.
Итакъ — так, таким чином.
Итого — разом, підсумок-итоґь.
Ихъ — їх.

Іезуитъ, іезуитскій — езуит,
езуїтскій.
Іерусалимъ, іерусалимскій
— ерусалим, ерусалимсь-
кій.

Іисусъ Христосъ — Ісус Хри-
стос.
Іюль, іюльскій — липень, ли-
пневій.
Іюнь, іюньскій — червень, черв-
невій.

Н.

Кабакъ — шинок.
Кабы — як бы; кабы знать — як
би знати.
Кадка — діжка.
Кавалеристъ — кавалерист(а).
Каждый — кож(н)ий, усякий.
Каждый день; мѣсяць, годъ,
недѣлю — що дня, що міся-
ця, що року, що тижня.
Кажись, кажется — здається,
либонь.
Казарма — касарня.
Казна — скарб, казна, Госуд.
казна — державний скарб,
скарбниця.
Казначей — скарбівничий; каз-
начейство — скарбниця.
Казнить — карати на смерть.
Казнь — кара смертю.
Какой — який; какимъ обра-
зомъ — яким побитом, спо-
собом, чином.
Какая досада — яка шкода.
Календарь — календар.
Калій — вапнець.
Каліка — каліка; калѣчить —
калічити, нівечити.
Камень — камінь.
Каменный — камінний, кам'я-
ний; каменщикъ — муляр, ка-
менярь.

Каменѣть — каменіти.
Камера — камера.
Какъ можно болѣе — як(о) мо-
га більш(е).
Камышь — очерет.
Канава, каналъ — рів, фоса.
Кандидатъ — кандидат; канди-
датъ на судебныя должно-
сти — кандидат на судові
посади.
Каникулы — вакації.
Капунъ — переддень.
Канцелярскія принадлежно-
сти — канцелярійні прина-
лежности, прилади до кан-
целярій.
Канцелярія — канцелярія, пи-
сарня.
Канцелярская пошлина — кан-
целярійна, ська оплата.
Капиталь — капитал.
Капильность — скрапливість.
Капля — крапля.
Капать — капати(и).
Барандашъ — олівець.
Карминъ — бакал.
Карманъ — кишени.
Карта — мапа.
Картофель — бараболя, бульба.
Смена картофеля — бубляжи.
Картузь — кашкетъ.

Касаться — торкатись.
Касса бсудная — позичкова ка-
са; сбер. касса — щаднича
каса.
Кассиръ — скарбник, касір.
Касса — каса, скарбниця.
Касовый отчетъ — касове зві-
домлення.
Категорическій — категорич-
ний.
Катеть — (геом.) прилежник,
пряжка, катет.
Катехизисъ — катехіза.
Каторжникъ, клейменный —
варнак.
Каучуковый — гумовий.
Качаться — хитатись, ся.
Качество — якість, властивість.
Каедрa — катедра.
Квадратный — квадратный.
Квартира — квартира.
Квитанція — квиток, квитанція.
Кивать — ти — кивати.
Кипящие — кипіння.
Кислородъ — кисень.
Кладбище — кладовище, двил-
тар.
Класть — класти.
Кладъ — чоклажа, вага.
Классъ — клас(а).
Классовая борьба — класова
боротьба.
Клеветникъ — брехунець, на-
говорщик.
Клеветать — наговорювати, об-
мовляти.
Клеймо — тавро.
Клевать — дзю(ло)бати.
Клеци — оцѣнки.
Климатъ — підсоння, климат.
Климатическій — підсоння-
ний, кліматичний.
Клубъ — клуб.
Клѣтка — клітина, крата.
Клѣтчатый — сітчатий, крата-
тий.

Клювь — дзюб.
Клятва — клятва, присяга.
Клятвопреступление — криво-
присяга, клятвopушення.
Книгопечатаніе — друковання.
Книга сборовъ — книга оплат.
Коверъ — килим.
Коготь — кіготь.
Кое-гдѣ — де-не-де.
Кое-кто — де-хто.
Кое-какъ — аби-як.
Кожица — (о)болонa, шкірка.
Кожа — шкіра.
Козель — цап.
Кокетство — Залицання.
Колебание — вагання, коли-
вання.
Колебаться — коливатись, вага-
тись, хилатись.
Колесо — коло.
Кольцо — перстень.
Коли — як.
Количество — кількість.
Колокольня — дзвіниця.
Колонія, колонизаторъ — оса-
да, осадчий.
Команда — команда.
Комета — мітла.
Комната — кімната, покій.
Коммерческий — комерційний.
Конвертъ — ко(н)верта.
Конечно — звичайно, а вже-ж.
Конецъ — кінець.
Конечный — кінцевий, оста-
точный.
Контуръ — зарис.
Конфискація — конфіскація.
Кончина — кончення.
Кончатъ — кінчати.
Копейка — копійка.
Копія — копія — список.
Корабль — корабель.
Корень — корінь.
Кормить — годувати.

Косвенний — побічний, убічний, кружний.
 Коралль — кораль.
 Косвенно — посередно.
 Кость — кість, кістка, маслак.
 Костяной — костяний.
 Котловина — улога, макітра.
 Кочевой — кочевний, мандрівний.
 Крайний — крайній; крайне — конче, дуже.
 Крайность — скрута, крайність.
 Красивый — гарний, файний.
 Красить — фарбувати.
 Краска — фарба.
 Красильня — фарбарня.
 Краснорѣчье — красномовство.
 Кратер — кратер, джерело.
 Краткий, кратковременный — короткий, недовготочасний, короткоточасний.
 Кресло — крісло, фотель.
 Крестецъ — селян.
 Крестьяне — селяне.
 Крестьянский — селянський.
 Крикъ — крик, галас, лемент.
 Кровь — кров; кровообращение — кровобіг.
 Кроткий, покорный — покірний, покірливий.
 Круглый — круглий.
 Кругъ — коло; окружность круга — обвід кола.

Круговоротъ — коловорот.
 Крутой — крутий.
 Крыша — крівля, дах, покрівля.
 Крепкий — міцний, твердий, кріпкий.
 Крепость — міцність, фортеця, кріпость.
 Кто — хто.
 Кувшинъ — глек, глечик, гледишка. (ж)збан(ок).
 Куда — куди.
 Кузнечикъ — коник.
 Кукуруза — пшеничка, кукуруза, кияхи.
 Куль — мішок, лантух.
 Куполь — баня.
 Купецъ — купець.
 Купчая крепость — купчий запис, купча.
 Купонъ — купон.
 Купоросъ — купервас.
 Курить — курити, палити.
 Курсы украинского языка — курси української мови.
 Кусть — кущ.
 Кустарный — самодільний.
 Кушанье — їстиво, страва, їжа.
 Кушетка — канапка.
 Къ — до, для, на; къ слову — до речі; къ свѣдѣнію — для відома, къ тому сроку — на той термін.

Л.

Лава — лава.
 Лавина — снігова брила.
 Лавочникъ — крамар(ь); лавка — крамниця, sklep.
 Лагуна — лагуна.
 Ладно — добре.
 Ладонь — долоня.
 Лазоетство — лагомени(а).

Лазоревый — блакитний; лазурь — блакит.
 Лампа — лампа.
 Мандынь — конвалія.
 Ласкать — пестити, голубити.
 Ласточка — ластівка, шур.
 Лгать — брехати.
 Лебедь — лебідь.

Легкий — легкий.
 Легкомыслие; легкомысленно — легкодумство, легкодумно.
 Легкомысленный — легкодумный.
 Ледникъ; ледниковый — льодовик, льодовць, льодовиковый.
 Ледъ — лід, крига.
 Ледяныя горы; ледяное поле — крижані, льодові гори; крижане, льодове поле.
 Лежать — лежати; стояти, знаходиться.
 Лекаръ — лікарь.
 Лепестокъ — пелюсток.
 Летать — літати.
 Летучая мышь — кажак, лилик.
 Лжесвидѣтельствовать — фальшиво, криво, неправдиво свідчити.
 Либо — або, альбо.
 Ликовать — тішитись, радіти.
 Лилия — лілея, крин.
 Лимонъ — цитрина.
 Лимфа; лимфатический — пасока, пасоковий.
 Ливейка — лівійка.
 Линия — лінія, пруг; линия ломанная — кривуля; линия восх. — поступна лінія; линия нисх. — спускна лінія.
 Ливять — ливати.
 Листъ — лист, аркуш.
 Лиственный — листяний.
 Лихоимство — хабарництво.
 Лихоимецъ — хабарник.
 Лихорадка — трясця.
 Лицемеръ; рить — лицемер, облудник; лицемерити, хвалюшувати.
 Лицо — обличчя, лице, твар, вид, особа.
 Личный — особистий.
 Лицеприятие — сприятельство, угодиштво.

Личная обида — особиста кривда, образа.
 Лишать — позбавляти; лишение — позбавлення.
 Лишний — зайвий; лишняя слова — зайва мова.
 Лишь — би, аби.
 Лишь бы гдѣ — аби-де.
 Ловить — ловити; ловля, охота — лова.
 Любовь — люб, чоло.
 Лодка — човен.
 Ложный — неправдивий, брехливий.
 Лошадь — кінь, коняка.
 Лукошко — кошик.
 Лукъ — цибуля.
 Луна — місяць; лунатикъ — сновида.
 Лучше — ліпше, краще.
 Лучъ — промінь; лучеиспускание — світотеча.
 Льготный — вільготний.
 Льгота — вільгота, пільга.
 Львый — лівий.
 Лѣнь — лінощі, лінки.
 Лѣпить — клеїти, ліпити.
 Лѣсъ — ліс; лѣсная область — лісовий край.
 Лѣсникъ — бережник, подісовщик, карбівничий.
 Лѣстница — сходи, східня.
 Лѣто — літо; лѣтомъ — (в)уліті, (в)улітку.
 Лѣчебница — лікарня.
 Лѣчить — лікувати, гоїти.
 Лѣчение — лікування.
 Любить — любити, кохати.
 Любопытный — цікавий.
 Люди — люди(е).
 Люкъ — ляда.
 Людской — людський.
 Ляписъ — пекельний камінь.
 Лягушка — жаба.

М.

Магазинъ—гамазин(оя) крам-
ниці, склеп.
Магніть—магнес.
Мазаний—мазаний.
Май—травень.
Мальва—рожа.
Макарони—кльоцки.
Малина—малина, фриз.
Малолітній—малолітній, не-
доліток.
Мало—мало, трохи.
Маловажний—малозначний,
маловажний.
Мальчикъ—хлопецъ, хлопчак.
Малоопытность—недосвічен-
ність.
Манифестъ—універсал, мани-
фест.
Мартъ—марець, березень, бе-
резиль.
Мастерь—майстер.
Мастерская—маистерня.
Масса—маса.
Масштабъ—мірило.
Материкъ—суходіл.
Мать—маті, матір.
Мгла—імла.
Мгновеніе—мент.
Медикъ—медик; медицинскій
—медичний.
Медленно—помалу, поволі.
Медленность—забарність,
гаїння, повільність.
Междометіе—оклик.
Межеваніе—межування.
Межъ—між.
Международное право—між-
народне право.
Мелкій—дрібний.
Мелколистный—дрібнолистий.

Мелочь—дрібниця.
Мель—мілина.
Меньше—меньш(е).
Меньшинство—меньшість.
Меридианъ—південник, полу-
денник.
Мертвецъ—мертвецъ, мерян-
и.
Местъ—помста.
Металль—круш.
Метель—завируха, метели-
хвища.
Мечта—мрія.
Мечтательность—мрійність.
Мигъ—мент, мах; мигомъ—
миттю, вмент, ментом.
Микроскопъ—дрібногляд.
Милліонъ—мільйон, міліон.
Милостивый—милостивий, по-
новний.
Милостивый государь—пан
добродію, шановний пане.
Милостыня—милостиня.
Милость—милость, ласка.
Мимо—поуз, повз, проз.
Минераль—мінерал, копали-
на, крушець.
Министерство—міністерство.
Минута—хвилинка.
Миръ—мир, замирення.
Миражъ—марев.
Мировой—всесвітній.
Міросозерцаніе—світогляд.
Мір, вселенная—світ.
Младенець—дитина, дитя.
Младший—молодший.
Млекопитающаеся—ссавець.
Много—багацько, сила.
Многократный—кількоразо-
вий.
Многоуважаемый—вельмипо-
важаемый, вельмишановний.

Многоугольникъ—многокут-
ник.
Множить—множити; множи-
мое—множеник; множи-
тель—множитель.
Множественное число—множе-
не, множина, многе.
Многочисленность—числен-
ність.
Множество—многість, много-
та, сила.
Мнѣніе—погляд, подум.
Можно—можна.
Мозгъ—мозок.
Мозоль—мозоль, нагніток.
Мокрота—сльота.
Молиться—молитись.
Молнія—блискавка.
Молодость—молодість, моло-
доці.
Молоть—вершляг.
Молчаніе—мовчанка.
Моментально—миттю, раптово.
Молить—благати.
Мотовство—марнотратство.
Мошенникъ—мошеник, шах-
рай.
Мраморъ—мрамур.
Мраморный—мрамуровий.
Мстительность—мстивість.
Мстить—мстити.
Мужчина—чоловік, мужчина;
мужеский—чоловічий, му-
жеский.
Мужикъ—мужик, гевал, хлоп.
Мука—мука, борошно.

Муравей—мураха.
Мускуль—м'яз.
Мутный—брудний, каламут-
ний.
Мучиться—мучитись, морду-
ватись.
Мученіе—мордування, муки.
Мысленно—в думці.
Мысль—думка, гадка.
Мысь—ріг.
Мышь—миша.
Мышьякъ—аршинник, мишак.
Мѣль—крейда.
Мѣна—міна; мѣновой—обмін-
ний.
Мѣновая запись—замінний
лист.
Мѣра—міра, заходи.
Мѣстечко—містечко.
Мѣсто—місце, посада, пляц;
мѣстный—місцевий.
Мѣстожителство—місце про-
живання.
Мѣстоположеніе—місцеполо-
ження.
Мѣститъ—містити.
Мѣстоимѣніе—зіменник.
Мѣсяцъ—місяць.
Мѣхъ—(ф)хутро.
Мѣшать—мішати, перешкод-
жати.
Мѣшкать—гаїтись, баритись.
Мѣщанинъ—міщанин.
Мягкій—м'який, м'який.
Мясникъ—різникъ.
Мяукать—м'явкати.

Н.

Наблюденіе—наглядання, до-
глядання, догляд, дозір.
Наблюдать—стежити, спосте-
рігати.

Наблюдательность—спосте-
режливість.
Набожный—побожний.
Набѣгъ—наскок.

Набѣло—набіло.
 Наверху—нагорі.
 Навзничъ—навзпак(и).
 Наводить страхъ — завдавати страху, жаху.
 Наводнение—повідь.
 Навозъ—гній.
 Навѣрно—напевне.
 Навѣтъ—намова, наговор.
 Навыкъ—вправа, вправність, звичка.
 Наглухо—міцно.
 Нагноиваться—ятритись(я).
 Нагибать—нахиляти, хилити.
 Наглядно, ний—наочно, чиний.
 Нагой — голый; нагишем — голцем.
 Награда—нагорода.
 Нагряно, вчернь — начорно.
 Надбавка—надбавка.
 Надежда—надія.
 Надзоръ—догляд.
 Надлежать—належати.
 Надлежащий—належний.
 Надо—треба.
 Надобность—потреба.
 Надождать—обридати.
 Надпись—надпис, напис.
 Надсмотръ—догляд.
 Надѣвать—одягати.
 Надѣлъ—наділ.
 Надѣлать—наробити.
 Надѣяться — надіятись, сподіватись.
 Наемъ — найом, наймання, найми.
 Нажива—здобич(а).
 Назадъ—назад.
 Название—назва, назвисько.
 Назидательно, ний — навчало, навчающий.
 Назначать—призначати, пристановляти.

Наиболѣе—найбільше.
 Наивный—найвний.
 Найлучше — найкраще, найліпше.
 Наименование—наймення.
 Наказывать — карати; наказать—дати буків.
 Наказание—кара.
 Наказуемость — карність, наказъ—наказ, загад.
 Накладная—накладна.
 Наклонение—нахил(ення), спосіб. (грам.).
 Накожный—наскірний.
 Наконецъ—нарешті, наостанок.
 Накрестъ—нахрест.
 Налаживать — наладжувати, наладити.
 Наличный—готовый.
 Наличие—готівка.
 Налагать—накладати.
 Налогъ—податок, оплата.
 Намѣрение—намір, замір, замах.
 Налѣво—ліворуч, наліво.
 Намекать — натякати; намекъ — натяк, натяга.
 Намѣстникъ — намісник, заступник.
 Наносъ—намул, наплинок; наносной — намульный, наплинный.
 Нападать—нападати.
 Напереди—попереду.
 Написать—написати.
 Наплыть—наплив.
 Напоминать—нагадувати.
 Направление—напрямок.
 Направо—праворуч.
 Напрасно — даремне, дурно, марно.
 Напримѣръ — наприклад;

Напротивъ—напроти, насупроти, проти.
 Напряжение — пружність.
 Наравнѣ—врівні.
 Народъ—нарід, нація; народы бродячие—народи мандрівні; народы осѣдлые — народи осілі.
 Нарушать — порушати, ламати, зламувати.
 Наружный, ви́шній—зовнішній.
 Нарѣчие — наріччя; прислівник (грам.).
 Население — людність; населенный—заселенный, залюднений.
 Насилие — на(д)си́льство, си́лування, гвалт.
 Насильно—си́ломіць.
 Наслѣдство—спадщина, спадок, наслѣдство.
 Наслѣдственность — спадковість.
 Насмѣхъ—наглум.
 Насосъ — помпа, смок, водотяг. (вод. насосъ).
 Наставлять—навчати.
 Наставление—наука.
 Настойчиво—насти́рно, витривало, невідступно — вы́й — витривалый, насти́рный, упертый.
 Настоятель—насто́ятель, парох.
 Настоящий—тепері́шний.
 Наступление—наступ.
 Насыщать—насы́щати.
 Насѣкомое—комаха.
 Натощакъ — на - тцо(е) (серце).
 Наугадъ—навмання.
 Наука—наука; научный—науко́вый; научное изслѣдованіе—науко́вый дослі́д.

Начало — початок; началь-
 ный—початко́вый.
 Начесть — нащитування, налічування.
 На что?—на що?
 Национальный вопрос — на-
 циональна справа.
 Неблагодарный—невдячний.
 Неблагонадежный — неблаго-
 надійний, непевний.
 Неблагоприятный — несприяю-
 чий.
 Небрежность—недбальство.
 Небосклонъ—крайнебо.
 Небо—піднебєння.
 Невоздержанность—невитри-
 манність.
 Невѣрияемость — неосудність,
 неспритомність.
 Невозможность—неможливість.
 Незвращность—непоказність.
 Невнимание—неувага.
 Невѣдомо—невідомо.
 Невѣжливый—нечемний.
 Невѣсомый—безважний.
 Невѣста — наречена, молода,
 невіста.
 Невѣстка—братова, невістка.
 Негодный—негодящий.
 Недовѣрие—недовіра.
 Недовѣрчивый—недовірний.
 Недоимка — недоїмка, недоп-
 лат, залегість.
 Недорозумѣніе — непорозу-
 міння.
 Недостатокъ—брак, недостача.
 Недѣйствительный — недійс-
 ний.
 Недѣля—тиждень, недѣльний
 —тижневий.
 Нежелание—нехить.
 Незнание—невідомість.
 Нездоровый—хворий, недужий, слабый.

Незначительный—незначний.
Неизвестный—невідомий.
Неловко—ніяково.
Нелѣпый—недоречний.
Немного—небагато, трош-
ки, трохи.
Ненарокомъ — ненавмисне,
невмисне.
Необходимо—необхідно.
Необыкновенный—незвичай-
ний.
Неодушевленный — бездуш-
ный, неживий.
Неожиданный — несподіван-
ний.
Неопредѣленный — неозна-
чальный, незначений.
Неорганический — неорганич-
ный.
Неосторожный—необережний
Неотложно—негайно.
Непонятный—незрозумілий.
Непосредственный — безпосе-
редній.
Непостоянный—непостійний.
Неправильный—помилковий,
хибний.
Непрерывный — безперестан-
ний.
Непреодолимый — неперемо-
жний.
Неприсутственный—непри-
сутний.
Неприятный—неприємний.
Неподвижный—нерухомий.
Нерушимый—нерухомий.
Несвоевременный—невчас-
ний.
Несмотря—недивлячись.
Несмѣтный—безлічний.
Несомѣнный—безсумнівний.
Неспособный — нездатний,
нездібний.
Нестерпимый—неможливий.
Несчастный—нещасний.

Неудача—невдача.
Неумышленный—ненавмис-
ний.
Неученый—невчений.
Нехороший—недобрий, злий.
Нечего, нечему — нічого, ні-
чому.
Нечистоплотный — брудний,
неохайний.
Нигдѣ—нігдѣ.
Нижеподписавшийся — нижче-
підписаний.
Нижеприведенный — нижче-
згаданий.
Низменный—долішний.
Низменность—низина.
Низший—нижчий.
Никогда—ніколи.
Никакой—ніякій, жадний.
Никто—ніхто.
Никуда—нікуди.
Нисколько—а ні трошки, а ні
трохи, ні мало не.
Никто—ніхто; ничто—ніщо.
Ничтожный—мізерний.
Нищий—жебрак, старець.
Нововведение—новведення,
новина.
Новина, новинка—новина.
Новолуніе—молодик.
Ножикъ—нож(а)рик.
Ночь—ніч.
Ноябрь—листопад.
Нравственный—моральний.
Правъ—вдача, натура.
Пужда—потреба.
Ну-те, а ну-те—нумо.
Нынѣ—нині, нинька.
Нѣжится—пеститися.
Некогда—ніколи, нема часу.
Нѣкій—де-який.
Нѣмой—німий.
Нѣсколько—кілька, декілька.
Нѣтъ, ни, не—нема, немає; ні;
не.
Нѣчто (кое-что)—де-що.

О.

Оба—обидва.
Обаяние, привлекательность—
—вплив, приваба.
Обвинительный—обвинуваль-
ный.
Обвинять — обвинувачувати,
винуватити.
Обдуманно—обмірковано.
Обдумывание—міркування.
Обдѣлять—кривдити.
Обезоружение — обезброення,
разброення.
Обезопасить—забезпечити.
Обезумѣть—обожеволити.
Обезьяна—мапа.
Обзоръ—огляд.
Обида—образа; обидѣть—об-
разити.
Обитать—жити, мешкати.
Обладание — володіння, посі-
дання.
Облегчение—полегкість.
Облако—хмара.
Область—країна, край.
Обликъ—обличча, вид.
Обличать—вказувати, вияв-
ляти, доводити.
Обувать—озувати.
Обуславливать—поставити
умовою.
Обсуждать—обмірковувати.
Обходъ—обхід.
Обходить—обходити.
Общедоступный—загально-
приступний.
Общее собрание—загальне
зібрання.
Общенье—зносини, спілку-
вання.
Общественное собрание—гро-
мадське зібрання.

Общество—громада, спілка,
товариство.
Община — громада; общин-
ный, общественный—гро-
мадський.
Общій—загальний, спільний.
Общій голосъ—загальний го-
лос.
Объемъ—объем.
Обими руками—обіруч.
Объявлять—оповіщати, ого-
лошувати.
Объявление—оповістка, ого-
лошення.
Объяснять—поояснити, з'ясо-
вувати.
Объяснение—з'ясування, по-
яснення.
Обыкновенно—звичайно.
Обыкновенный—звичайний.
Обычай—звичай.
Обычный—звичайний, зви-
частий.
Обыскъ—трус, ревізія.
Обыскъ производит — тру-
сити.
Объщать — обіцати; обща-
ние—обіцання.
Обязательство—умова, повин-
ність; обязательственный—
умовний.
Обязывать—обов'язувати.
Обязанность—обов'язок.
Обязательное постановление—
обов'язкова постановка.
Овладевать — заволодівати,
заволодіти.
Овладесть—опанувати.
Оврагъ—яр, яруга, провали;
поросший лѣсомъ оврагъ—
байрак; степной оврагъ—
балка.

Овесъ—овес.
 Овца—вівця; овцеводство—
 вівчарство.
 Оглавление—оглав.
 Оговоръ—осу́да, обмова; ого-
 варивать—обмовляти, вика-
 зувати.
 Огородъ—город.
 Ограбить—огравувати.
 Ограничение—обмеження.
 Ограниченный—обмежений,
 ограничительный—обмежу-
 ючий, обмежний.
 Ограничивать—обмежувати.
 Огромный—великий.
 Одинаково—однаково.
 Одинаковый—однаковий.
 Одиноко—самотою; одинокій—
 самотній.
 Одновременно—одночасно,
 рівно часно.
 Однолѣтній—однорічний, од-
 нолітній.
 Однообразный—одноманітний
 Одностворчатый—одинарний.
 Одобрять—ухваляти.
 Односторонний—однобічний.
 Одолжать—позичати.
 Одолѣть—здолати, взяти гору.
 Одолѣла бѣдность—злидні
 осіли.
 Душевление—запал.
 Одьаніе—одіяння, одіг(ж),
 убрання.
 Одьало—одяло, ковдра, (рідко
 простирядно).
 Ожидать—ждати, чекати.
 Ожидание—чекання.
 Означать—означати, помі-
 чати.
 Означить—означити, помі-
 тити.
 Окаменѣлость—скам'янілість.
 Окаменѣлый—скам'янілий.

Околица—околиця.
 Оковы—кайдани.
 Окончить—скінчити; окончен-
 ный—скінчений.
 Окончаніе—скінчення, закін-
 чення; окончательный—
 остаточний.
 Округъ путей сообщенія—
 округа шляхів.
 Округъ—округа.
 Окружность—окружність, ви-
 нокколо, кружінн.
 Окружный судъ—окружний
 суд.
 Октябрь—жовтень.
 О немъ; о ней; о нихъ—про
 його; про неї(ню); про них.
 Онъ, она, оно—він, вона, воно.
 Они, онѣ—вони.
 Онѣмѣть—оніміти.
 Опасно—небезпечно.
 Опасность—небезпека; опас-
 ный—небезпечний.
 Опекать—опікати; опекуны—опі-
 кун.
 Опекать—опікувати, пекну-
 вати.
 Печатка—помилка (друкар-
 ська), похибка.
 Печатать—обпечатати, на-
 класти печаті.
 Опись—реєстр, спис.
 Опіумъ—андріак.
 Оплачивать—сплачувати, ви-
 плачувати.
 Оплата—оплат, виплат, спла-
 чування.
 Опоздать—спізнитись.
 Оправдываться—виправдува-
 тись.
 Оправдание—виправдування.
 Оправдательный—виправ-
 дуючий, виправдальний.

Определение—(ви)означення,
 призначення, постановка, ви-
 рок.
 Определить—вирішати, ви-
 значати.
 Опрятность—охайність, алюр-
 ність.
 Опровержение—спростування.
 Опьянение—сп'янілість.
 Опыт—досвід, спостере-
 ження.
 Органический—органічний;
 органъ—вигран.
 Орешение—зрощення.
 Орфография—правопис(ь).
 Орудіе—знаряддя.
 Оружіе—зброя.
 Осада—облога.
 Осадокъ—гуща.
 Освободить—визволити,
 увільняти.
 Освѣдомлять—звідомляти.
 Осина—осика, осокорина.
 Освѣщение—освітлення.
 Оскорбление—образа; оскор-
 блять—ображати.
 Осматривать—оглядати;
 осмотръ—огляд, оглядання,
 оглядини.
 Осмотрительный;—сть—обач-
 ний, обачність.
 Основание—основа, підстава,
 підвалина.
 Основывать—закладати.
 Особенно, ній—особливо, ній.
 Оспа—віспа; привить оспу—
 (при)щепити віспу;
 Оспаривать—сперечатись,
 змагатись, спростовувати.
 Оставаться—залишатись.
 Останавливать—спиняти, зу-
 пиняти.
 Остатокъ—решта, останок,
 посідок.

Осторожный—обережний.
 Осторожность—обережність.
 Острие—гострити.
 Осуждение—осуд; осуда; осуж-
 дать—осуджувати.
 Осуществлять—здійснювати.
 Осыпаніе—обсыпання.
 Осязаніе—дотик, доторкання.
 Осѣдность—осілість.
 Ось—вісь.
 Отблагодарить—віддячити.
 Отбране—відібрання.
 Отборный—добірний.
 Отводить—(від)одводити.
 Отвергать—(від)одкидати, не
 приймати.
 Ответственный;—сть—відпові-
 дальний, відповідальність.
 Отвѣтъ—відповідь.
 Отдать—віддати.
 Отдѣлять—відділяти.
 Отдѣльность—окремність.
 Отдѣлъ—виділ, відділ.
 Отець—батько, тато, отець.
 Отечество—батьківщина.
 Отзывъ—одповідь.
 Отказывать—відмовляти;
 отказъ—відмова.
 Отклоняться—відхилятись.
 Откосъ—узбіг, косогір, узгір-
 ря, косогір.
 Открывать—відчиняти; откры-
 тие—відкрити.
 Откуда—звідки(ль).
 Отливъ—одплив.
 Отложение—відклад, відкла-
 дання.
 Отмѣна—відміна, скасування.
 Относится—відноситись;
 отношение—відношення,
 звідомлення, стосунок.
 Относительный—відносний.
 Отпечатать—віддрукувати.
 Отправлять—відправляти.

Отпускъ — відпуск, відпус-
кання.
Отрава — отрута; отравлять —
отруювати.
Отражать — відбивати, відсви-
чувати.
Отрѣзать, отстранять — звіль-
няти, скидати, усувати.
Отсрочка — відклад, відкла-
дання, отсрочка.
Отречение — відречення.
Отрѣзывать — відрізати, відрі-
зувати.
Отрядъ — команда, відділ,
загін.
Отселъ — звідси, звідцїля.
Отставка — абишт.
Оттискъ — одбиток.
Оттого — через те.
Оттуда — звідтїля(я).
Отчасти — почасти.
Отчетъ — відчит, звіт, відомо-
лення, справоздання.
Отчетность — рахунковість,
обрахунок.
Отчуждать — відчуж(д)ати,
вивласнювати.
Отчужденіе — відчуження, поз-
буття.
Отъ — від, од.

Отъѣзжать — від(ь)їздити,
од(ь)їздити.
Отнюдь — в жаднім розі, ні
в яким розі.
Отовсюду — звідусіль.
Отопление — опал.
Охота — полювання.
Охотно, съ удовольствіемъ —
залюбки, охоче.
Охранять — охороняти, бере-
гати.
охрана — охорона.
Охранительный — охоронний.
Очевидно — очевидно.
Очень — дуже, вельми.
Очередь — черга.
Очеркъ — нарис.
Очертаніе, очерченіе — okre-
слення.
Оцѣнка — цінування.
Оцѣнить — цінувати, оціню-
вати.
Оцѣнщикъ — ціновщик.
Ошибаться — помилятися, ся;
(милитись); — ошибка, помил-
ка, похибка.
Ошибочный, о — помилко-
вий, о.
Ощущать — почувати, чути.
Ощущеніе — почування.

П.

Пагуба — пагуба, згубність.
Падежь — одмінок.
Пай — пай, пайка.
Пайщикъ — пайщик, спільник.
Пакетъ — пакет, конверт, ко-
верта.
Пакость — капость.
Палачъ — кат.
Палка — палка, палиця, ко-
вінька, кий.

Памятникъ — пам'ятник, мо-
нумент.
Пансионъ — інтернат.
Пари — заклад; держать пари —
битися об заклад, закла-
даться.
Паразитъ — чужоїд.
Параллельный — рівнобіжний,
рівнолежний.
Параллелограмъ — рівнобіж-
ник.

Парень — парубок.
Парламентъ — парламент.
Паръ — пара.
Паром — п(а)ром(н).
Пароходъ — пароплав.
Паспортъ — паспорт.
Пастухъ — пастух, чабан.
Пассажирскій — пасажирний,
особовий.
Паска — Великдень, паска —
(пасх. хлѣбъ).
Пасынокъ — пасинок, пасерб.
Патетическій — патетичний.
Пахать — орати.
Пахучій — духовитий, запаш-
ний.
Педагогическій — педагогич-
ний.
Пеленка — пелюшка.
Пеньница — пош(ь)ница,
попільничка.
Пеня — пеня, штраф.
Первоначальный — первісний.
Переводить — перекладати; пе-
реводчикъ — перекладчик;
переводъ — переклад.
Перевѣсъ — перевага.
Передникъ — хвартук.
Передача — передавання.
Передовѣрить — передоверити;
передовѣріе — передоверен-
ність.
Передопросъ — передопит, пе-
редопитування.
Перезакладывать — переза-
ставляти.
Перемирие — перемир'я.
Перемѣщеніе — перемі-
щ(ув)ання, перемѣщать — пе-
реміщ(ув)ати.
Перепечатывать — передруку-
вати.
Перерывъ — перерва.
Переселеніе — переселення.

Пересмотръ — перегляд.
Пересчитывать — перелічу-
вати.
Переходъ — перехід.
Перець — перець, паприка.
Перечить — суперечити.
Періодическій — періодичний,
поперемінний.
Перпендикуляръ — сторчень.
Песокъ; песчаный, песоч-
ный — пісок; (пісковий, піс-
куватий).
Печальный — сумний, жур-
ливий, журний.
Печаль — сум, журба.
Печалиться — сумувати, жу-
ритись.
Печатать — друкувати; печат-
ный — друкований.
Печать — печать, печатка.
Печень — печінка.
Пещера — печера.
Пиръ — бенкет; пировать —
бенкетувати.
Писанье — писання.
Писать — писати.
Письменность, литература —
письменство, письменництво.
Писчебумажный — папіровий.
Письмо — лист, письмо.
Питаться — живитись, годува-
тись.
Питательный — травний,
тре(і)вний.
Пища — страва, їжа.
Планъ — пля(а)н.
Пласть — шар, верства.
Платежъ — платіж, оплата.
Плата — платня.
Племянникъ — небіж, племін-
ник.
Плечо — плече, рамено.
Плоскость — площина, площа;
плоскій — плоскуватий.

Плоскогоріє — високорівень.
 Плотний — густий.
 Плотник — тесляр.
 Плохо — погано, кепсько, зле;
 плоховато — поганенько.
 Плїсень — цвіль.
 Повелѣвать — наказувати.
 Повелѣніє — наказ, розказ.
 Поверхность — поверхня,
 верхня.
 Повелитель; ца — володарь, ка,
 всевладний, на.
 Поверх — на, над, по.
 Повиноваться — слухатись,
 повиновеніє — слухняність.
 Повинность — повинність, по-
 даток.
 Поводь — прївід.
 Поврежденіє — шкода, пошкод-
 ження.
 Повторять — повторювати; пов-
 тореніє — повторювання.
 Повышеніє — повище(а)ння.
 Повѣсить — повісити.
 Повздорить — посердитись.
 Повѣстка — повістка, опові-
 щення.
 Погибель — погибель, загин.
 Погибнуть, погибать — заги-
 нути, згинуту, пропасти,
 зазнапаститись.
 Поговорить — побалакати.
 Погость — цвинтар.
 Подарок — дарунок, подару-
 нок.
 Подвѣдомственный — підле-
 глий.
 Податель — подавець, подавач.
 Подданство — підданство.
 Подать — податок; податной —
 податковий.
 Подѣльный — підроблений.
 Подача — подання, подавання.
 Подлинник — оригінал.

Подлежащее — діяльник, під-
 мет.
 Подмога — підмога, помічъ,
 Подождать — зачекати.
 Подогрѣть, вать — розогрѣвати,
 грѣти.
 Подписать — підписати.
 Подпись — підпис.
 Подписка — підписка; (под-
 писка газеты) — передплата.
 Подражать — наслідувати;
 кому либо подражать —
 брати приклад з кого.
 Подростокъ — підліток.
 Подробно — докладно.
 Подруга — товаришка.
 Подсудность — підсудність,
 судова підлеглість.
 Подтверждать — стверджувати.
 Подчиняться — підлягати.
 Подъ — під, под.
 Поединокъ — герць, поеди-
 нок.
 Пожадничать — поласитись.
 Пожалуйста — будь ласка,
 прошу.
 Пожаловать — надати, нагоро-
 дити.
 Пожаръ — пожежа.
 Пожертвованіє — жертвування.
 Пожеланіє — побажання.
 Пожизненный — досмертний.
 Позади — позаду.
 Позадуматься — позамисли-
 тись.
 Позвоночный столбъ — хреб-
 тина.
 Поздравлять — віншувати, гра-
 тулювати.
 Поздно — пізно.
 Позорный, стыдный — ганеб-
 ний, соромний; позоръ —
 ганьба, сором.

Пока — поки.
 Показатель — показчик.
 Показаніє — показ.
 Показаніє — свідчення, показ.
 Поклонъ — поклін, привѣт, зем-
 ной поклонъ — бью чолом.
 Покой — покій, спокій, тиша.
 Покойникъ (ца) — небіж-
 чик(ця).
 Поколѣніє — покоління, коліно.
 Покупка — покуп(ка), купівля;
 покупной — купований, по-
 купний.
 Полгода — півроку; полугодіє —
 півріччя.
 Полати — поміст під стелею.
 Политика — політика; полити-
 ческій — політичний.
 Полдникъ — підвечір.
 Полнолуніє — повня.
 Полномочіє — повноваження,
 повноправність, повновасть
 Полость — порожнина.
 Полъ — пол; половой — половий
 полъ (въ комнатахъ) — підлога.
 Половодье — повідь.
 Положительно — певне.
 Положеніє — становище.
 Полдень — полудень, південь.
 Полукругъ — півколо.
 Получать — одержувати,
 отримувати.
 Полушаріє — півкуля.
 Польза — користь, пожиток.
 Пользованіє — користування,
 поживання.
 Пользоваться — користуватись,
 живитися.
 Полчаса — півгодини.
 Полезный — корисний, пожи-
 точний.
 Полюбить — покохати.
 Поляна — галява, пролісок.

Полярный — полярний; поляр-
 ный кругъ — полярне коло.
 Полюсь — бігун, полюс.
 Помимо, кромѣ — опріч.
 Помнить — пам'ятати.
 Помилуваніє — помилування.
 Помощь — домога, поміч.
 Помогать — допомагати.
 Помѣсячный — щомісячний.
 Помѣщеніє — помешкання.
 Помѣщикъ — дідич, поміщик.
 Понемногу — потроху, помалу.
 Пониженіє — (по)зниження.
 Понуждать, принуждать — спо-
 нукати, примусувати; пону-
 дительный, принудитель-
 ный — примусовий.
 Понятіє — поняття, розуміння.
 Попечитель — піклувальник,
 куратор.
 Попеченіє — дбання, піклу-
 вання.
 Пополамъ — наспіл, навпіл.
 Поправка — поправа, поправка.
 Попрекъ — докір, догана.
 Попускать — потурати, попус-
 кати.
 Пора — доба.
 Порицаніє — догана, огуд,
 осуд, загуда.
 Порокъ — порок, хибя; поро-
 чить — ганити, неславити.
 Поручать — доручати; поруче-
 ніє — доручення.
 Портить — псувати, нівежити;
 порча — псування, нівеження.
 Портной — кравець.
 Поруганіє — наруга.
 Порядокъ — лад, розпорядок.
 Привести въ порядокъ — упо-
 рядкувати, улаштувати.
 Порядочный — порядний.
 Послушать — послухати.

Послѣ—після.
 Послѣдній—останній; въ послѣдній разъ—въ останне; на послѣдокъ—на останок.
 Послѣдствие—наслідок.
 Посредникъ; посреднический, посредничество — посередник; посередницький, посередництво.
 Постановка, постановление — постановова.
 Поставка—постача, постав.
 Постель—постіль, ліжко.
 Постоянный—постійний.
 Поступление—вступ, вплив.
 Поступокъ—вчинок.
 Посѣщать—навіщати, посіщати,
 Посягать—посягати, важитися.
 Посягательство—посягання, посяг.
 Потворствовать—потурати.
 Потворствование — потурання.
 Потерпеть — потерпіти.
 Потерпѣвший—скривджений.
 Потеря—згуба, страта.
 Потолокъ—стеля.
 Потомство — нащадки, потомство.
 Потрава—спазм, потолоч.
 Потребитель—споживач.
 Потреб. общество—споживче товариство.
 Поутру, утромъ—рано, ранком, (у)ранці.
 Почва—грунт; нетронутая п.—цілина.
 Почетный—почесний.
 Почему?—чому? чом? чого?
 Почеркъ—письмо, характер.
 Почитать—шанувати.
 Почка—брунька, бростина, нирка (анат.)

Почта, почтовый — пошта, поштовий.
 Поѣздка—подорож.
 Поѣздъ—поїзд, потяг, машина.
 Поѣздка—мандрівка.
 Пошлина—мито, оплата.
 Пошлина крѣпостная — крѣпостна оплата.
 Прабабушка—прабаба; продѣдъ—прадід.
 Правительство—уряд, правительство.
 Правительственный—урядовый.
 Правление—управление, заряд, управа, уряд, керування.
 Правовѣдніе — провознаводство; правовѣдъ—правознавецъ.
 Правовой—правний.
 Правонарушение—праволомство.
 Правоспособный—правоздатный, правоздѣбный.
 Право собственности — право власности.
 Право общее—загальне право; частное право—приватне право.
 Праздникъ—свято, праздник.
 Праздновать — святкувати, праздникувати.
 Пребывать—пребувати.
 Предатель—зрадник, ство — зрада.
 Предварительный—попередний, вступный.
 Предисловіе — передмова.
 Предложение — пропозиція, речення (грам.).
 Предлагать — пропонувати, предлагати.
 Предметъ—рѣч.

Предоставлять—давати, віддавати, дозволяти.
 Предоставление — надавання, віддавання.
 Представитель — представитель.
 Предостережение — пересторога, остоорога.
 Предшественникъ — попередник.
 Предѣдатель—голова, керовник, председатель.
 Предъявитель — показник, предъявитель.
 Предѣлъ — граница, межа, отруб, міра.
 Прежде—перше, попереду.
 Преждевременный—передчасный, завчасный.
 Прекращать—облищати, залищати.
 Преподавание—виклад, наука.
 Препятствие—перешкода, притика.
 Преступление—злочин, злочинство.
 Преступникъ—злочинець.
 Приближаться—наближатись.
 Приблизительно—приблизно.
 Приборъ—прилад, знаряддя.
 Прибыль—прибуток.
 Приведение въ исполнение—выконання.
 Приверженецъ—прихильник.
 Привилегія—привилей.
 Привлекать—приваблювати, притягувати.
 Приветствие—привітання.
 Привычка—звичка, навик.
 Приговоръ—присуд.
 Признакъ—ознака.
 Признать; вать—визнати; визнавати.

Призракъ — мара, примара, привиддя.
 Приказъ—приказаніе, наказ.
 Прикасаться—доторкатись.
 Прикосновенный—дотичный, причетный.
 Приливъ—приплив.
 Приличіе—дорядність.
 Прилагать—додавати, прикладати.
 Прилежаніе—пильність.
 Приложение—придаток.
 Приманка—приваба.
 Примирение — мирова, примиря.
 Примѣнять, приспособлять — пристосовувати, припасовувати; примѣнительно — відносно.
 Примѣръ—приклад.
 Примѣчаніе—примітка.
 Принуждать—примущувати.
 Принадлежность—привалежність.
 Принципъ—принцип.
 Присмотръ—догляд, нагляд.
 Прислуга — послуга, услуга, слуга.
 Пристанище—притулок.
 Присутствие — присутність, притомність.
 Притокъ—доплив.
 Притѣснять—утискати; притѣснение—утиск.
 Приходъ—прихід, прибуток.
 Прихоть, капризъ — примха, забаванка.
 Причастіе (грам.)—дієприкметник.
 Пріемщикъ—приймач.
 Пріемышъ—приймак, приймит.

Приемъ—прийм,
 Приобрѣтать—набувати, прид-
 бати.
 Приобрѣтеніе—придбання, на-
 бутокъ, здобуток.
 Приобрѣтанный—придбаний,
 набутий, здобутий.
 Приостановленіе—припинення
 Приютъ—захист, притулок.
 Проба—проба, апробація.
 Пробка—затичка, корок.
 Пробѣль—пропуск, прогалина
 Проводъ—провод, водоток.
 Продажа—продаж.
 Продовольственный—харчо-
 вий, продовольчий.
 Продолжать—продовжувати.
 Произведение (лит.)—твір,
 утвір.
 Производство—ведення, по-
 ступовання, переведення,
 утворення.
 Произволь—сваволя, свавіль-
 ство.
 Происшествіе—пригода, ви-
 падок, траунок
 Прокъ—пуття, пожиток.
 Пропитаніе—прожиток.
 Просить—прохати.
 Прострочка; опозданіе—про-
 строчка, спізнення.
 Просторъ—простір; простран-
 ство—просторинь, осяг.
 Противорѣчіе—суперечність,
 протиріччя.
 Противъ—проти, супроти.
 Противникъ—супірниг.
 Протяженіе—протяг.
 Прочность—міцність, трива-
 лість.
 Процентъ—відсоток.
 Прошеніе—прохання, подан-
 ня; проситель—прохач.

Прошлогодній — тогорічний,
 тогорішній.
 Прощай, те—бувай здоров;
 будьте здорові.
 Прудъ—став, копанка.
 Пряжа—прядиво.
 Прямо—просто; прямой—
 простий, прямий.
 Прямоугольникъ—простокут-
 ник.
 Прятать—ховати.
 Птичка—пташка.
 Публичный—прилюдний,
 привселюдний.
 Пугать—лякати.
 Пуговица—гудзик.
 Пусть, пускай—нехай, хай,
 нехай собі.
 Пустыня—пустеля, пустыня.
 Пустота—порожнеча.
 Путаница—плутанина.
 Пути сообщенія—дороги,
 шляхи.
 Путешествіе—подорож, ман-
 дрівка; путь—дорога, шлях.
 Пучина—нурта, прірва.
 Пушка—гармата.
 Пушныя звѣри—хутряні звірі.
 Пчела—бджола; пчеловодство
 —бжільництво.
 Пылатъ—палати.
 Пыльникъ—пыльчя.
 Пыль—курява, порошок, пил.
 Пыльница—пыльчяка.
 Пѣть—співати.
 Пѣтухъ—півень, когут.
 Пѣшкомъ—пішки.
 Пялить—випріцати, вилуцати
 Пять—п'ять.
 Пятиугольный—п'ятикутній.
 Пятница—п'ятниця.
 Пятно—пляма.
 Пятьсотъ—п'ятсот.

Р.

Работа—робота, праця.
 Рабство—неволя.
 Равенство—рівність.
 Равнина—рівнина; равнина
 на горахъ—полонина, рав-
 нина вдоль рѣки—оболонь.
 Равновѣсіе—рівновага.
 Равноденствие—рівноденник,
 рівнодення.
 Равнодушіе—байдужість.
 Равномерный—рівномірний.
 Равносильный—рівнознач-
 ний.
 Ради—ради, за ддя, ддя.
 Радоваться—радити, тішитись.
 Разбирательство—розбір, ро-
 справа.
 Разбойникъ—розбихака, роз-
 бійник.
 Развалина—руїна.
 Разводъ—розвід, розлука.
 Развратъ—роспуста.
 Развѣтвляться—розгалужува-
 тись.
 Развязка—розв'язка.
 Разглашение—розголошення,
 поголооска; разглашать—
 розголошувати, розпові-
 щати.
 Разговаривать—балакати,
 розмовляти.
 Разграничивать—розмежову-
 вати.
 Раздвояться—розвилюватись.
 Раздоръ—спірка, сварка.
 Раздражаться—роздратовува-
 тись; раздражение—роздра-
 тування.
 Разрѣженіе—обріда.

Раздѣленіе, раздѣль—розділ,
 поділ, поділення, розділення.
 Разиня—гава.
 Различать—від(од)ріжняти.
 Размѣнивать—розмінювати.
 Размѣщать—розміщати.
 Разновидность—різностать.
 Разнообразие—різноманіт-
 ність.
 Разница, разность—ріжниця
 остача.
 Разореніе—знищення, зруй-
 н(у)овання, опустошення.
 Разрушать—руйнувати.
 Разрѣзь—проріз, розріз.
 Разрѣжать—розріджувати.
 Разсвѣтать—світати.
 Разсрочка—розкладка рати;
 въ р-чку—на виплат.
 Рассказъ—оповідання.
 Рассыльный—посланецъ.
 Разсудокъ, разумъ—розум.
 Разумный—розумний.
 Разъясненіе—пояснення.
 Рай—рай, вирій.
 Раскаянье—каття.
 Распространеніе—роспросто-
 рення, росповсюдження.
 Расположеніе—роspоложення,
 росполіг.
 Распоряженіе—розказ, розпо-
 рядження.
 Расправа—управа, суд, кара.
 Раствореніе—ростчинювання.
 Расторженіе—розірвання
 роз'єднання.
 Растеніе—рослина, билина.
 Растительность—рость.
 Растяжимость—растяжність.
 Растяженіе—ростиг.

Расходъ—роскід, витрата.
 Расширяемость—роспруж-
 ність.
 Расширять—розширювати.
 Расширение—розшир, розпо-
 сторення.
 Ребенокъ—дитина.
 Ребро—руб.
 Ревность—ревність.
 Редактировать—редагувати.
 Резина—гума.
 Реквизировать—реквизувати.
 Ремесленникъ—ремесник.
 Ремесло—ремесство, рукоме-
 ство.
 Ремонтъ—ремонт; ремонтиро-
 вать—ремонтувати.
 Ржавчина—іржа.
 Рига—клуны.
 Рисовать—малювать; рису-
 нокъ—малюнок.
 Рима—рим.
 Ровесникъ—одноліток.
 Родина—батьківщина, віт-
 чизна.
 Родители—батьки, родители.
 Родовой—родовий; род. па-
 дежъ—родовий однінок.
 Рождественникъ—родич; род-
 ство—рідність.
 Родной—рідний.
 Родъ—рід; отъ роду—зроду.
 Рожденье—народження, на-
 рожденья.
 Рожь—жито.
 Ромбъ—ромб.

Ростокъ—колець, пани, про-
 ріст.
 Роскошь—роскіш; роскош-
 ный—роскішний.
 Ростъ—зріст.
 Ротъ—рот.
 Роща—гайок.
 Ртуть—живе срібло.
 Рубаха—сорочка.
 Ругать—паяти.
 Рудникъ—копальня, рудня.
 Ружье—рушниця.
 Руководить—керувати.
 Рукопись—рукопис.
 Русло—корито, річище, во-
 дотока.
 Ручательство—порука, запо-
 рука.
 Ручей—потік, струмо(чо)к.
 Рыболовство—рибалство.
 Рыжий—рудий.
 Рытина—бюра, ковбана, во-
 дорий.
 Рыцарь—лицар.
 Рычагъ—підойма, вирло, во-
 рушило.
 Рѣдкій—рідкий.
 Рѣзецъ—різак.
 Рѣка—річка; устье рѣки—
 гирло; русло рѣки—річище
 водотока.
 Рѣчь—промова, бесіда.
 Рѣшетка—грати.
 Рѣшеніе—рішення, вирок.
 Рѣшительный—рішучий; рѣ-
 шительность—рішучість, рѣ-
 шительно—рішуче.

С.

Сабля—шабля.
 Садиться—сідати.
 Садоводство—садівництво.

Салфетка—серветка.
 Самовластие—самовлада, ева-
 воля.

Самозарождение—самозарож-
 дення, самозарожденья.
 Самолюбие—самолюбство.
 Самоличный—особистий.
 Самоволие—сваволя, свавіль-
 ство, самоволи.
 Само собою—саме собою.
 Самосознание—самоосвідом-
 мість.
 Самостоятельный—самостій-
 ний.
 Самостоятельность—самостій-
 ність.
 Самоубийство—самовбивство,
 самогубство.
 Самоувѣренность—самопев-
 ність.
 Самъ, самый—сам, самий.
 Сапогъ—чобіт.
 Сапожникъ—швець.
 Сахарница—цукерниця, цу-
 керничка.
 Сахаръ—цукор; сахарный—
 цукровий; сахарный завод—
 цукроварня, цукарня.
 Сберегательный—зберігатель-
 ний, закоронний, ощадний.
 Сберегательная касса—захо-
 ронна, ощадна касса.
 Сборъ—збір.
 Свадьба—весілля.
 Сверху—згори.
 Свиданіе—побачення, зоба-
 чення; досвиданія—до побач-
 чення, до зобачення.
 Свидѣтель—свідок; свидѣтель-
 ствовать—свідчити.
 Свободный—вільний, свобод-
 ний.
 Своевременный—своечасний,
 вчасний.
 Своевременно—своечасно, в
 пору, вчасно.

Свой; своя; своё—свій; своя;
 свое.
 Свойство—властивість, вдача.
 Свойство—своєцтво, свояче-
 ство.
 Связка—зв'язок.
 Свѣдѣнія—відомості; свѣду-
 щій—знаючий, тямущий.
 Свѣтатъ—світати.
 Свѣтитъ—світати.
 Священникъ—священник,
 панотець.
 Сдача—здача.
 Сдержанность—стриманність.
 Сдѣлка—уклад, умова.
 Сегодня—сьогодні, нині.
 Сейчас—зараз.
 Секунда—мент.
 Селезенка—селезін.
 Селезень—качур, селех.
 Село—село; сельскій—се(і)ль-
 ський.
 Семь—сім.
 Семейство—родина; семья—
 семья, сім'я.
 Сентябрь—вересень.
 Сердитый—сердитий.
 Серьезный—поважний.
 Сжимать—стискати.
 Сидѣть—сидіти.
 Сила—сила, міць.
 Синтаксисъ—синтакса,
 складня.
 Синтезъ—синтез(а).
 Сирень—бузок, буз.
 Система—система; системати-
 ческій—систематичний.
 Ситець—перкаль.
 Сіаніе—сієво.
 Сказуемое—вислов, присудок.
 Скамейка, скамеечка—ослін-
 (чик).
 Скатерть—скатерть(ина).

Скважина—щілина.
 Сквозняк—протяг.
 Скверно; ый—погано, кепсько;
 паскудный, гидкий.
 Скворець—шпак.
 Скелеть—кістка.
 Складно—складно, до ладу.
 Складка—бгавка, складка.
 Складчатый—складчастий,
 Склонение—одміна (грам.);
 схиляння, нахилання, при-
 хилання.
 Склонять—(від)одмінювати
 (грам.); схиляти, прихилати.
 Склонность—нахил.
 Скобки—дужки.
 Скоропостижно—нагло.
 Скот—худоба, товар, скот,
 скотина.
 Скотоводство—скотарство.
 Скрѣплять—стверджувати під-
 писом.
 Скрывать—ховати, таїти,
 кристи.
 Скупой—скупий.
 Скульптура—сницарство;
 скульптор—сницар.
 Слабый—недужий, хворий.
 Сладкий—смачний.
 Слегка—злегка, злегенька.
 Слеза—сльоза.
 Слесарь—слюсар.
 Сливаться—зливатися.
 Слитный—злучний.
 Слияние—слив, сполучення.
 Сличение—порівняння.
 Слобно—неначе, немов.
 Словарь—словар, словник.
 Слово—слово, вираз.
 Слог—склад; сложный—
 складний.
 Сложение—складання.

Сложность—складність.
 Слой—шар.
 Служебное преступление—
 службове злочинство.
 Служить—служити.
 Слух—чутка, погослока.
 Случайность—випадковість,
 несподіваність.
 Случайный—випадковий, не-
 сподіваний.
 Случай—випадок, пригода.
 Слѣдить—слідкувати.
 Слѣдствие—слідство.
 Слѣпой—сліпий, темний.
 Смотрѣть—дивитись, глядіти.
 Смысль—розуміння, змісл.
 Смѣна—змѣна; смѣнять—змѣ-
 няти, змінювати.
 Смѣта—обрахунок, кошторис.
 Смягчение—змягчення, пом'я-
 гчення.
 Снабжать—постачати.
 Снаряд—знаряддя.
 Сначала—спочатку, перше.
 Сношение—зносини, звязки,
 зблизини.
 Событие—подія.
 Собрание—зібрання.
 Собираться—збиратись.
 Собственный—власний.
 Собственник—власник.
 Собственно—власне.
 Совершеннолѣтний—повно-
 літній.
 Совершенно—цілком; зовсім-
 ый—досконалий.
 Совокупность—сукупність.
 Совѣсть—сумління, совість.
 Совѣтъ—рада; совѣтоваться—
 радитись.
 Согласно—згідно; согласие—
 згода.

Согласный—згодний; соглас-
 ный звук (грам.), приголос-
 ный звук.
 Соглашаться—згоджуватись,
 згодитись.
 Содержание—утримання;—ть
 —тримати.
 Соединять—злучати, сполу-
 чати.
 Соединение—з'єднання, злу-
 чення.
 Сознание—притомність, сві-
 домість.
 Солнце—сонце; солнечная си-
 стема—соняшна система.
 Соль—сіль.
 Сомнѣние—сумнів.
 Сон—сон, спання.
 Соображение—міркування,
 з'ясування.
 Сообща—спільно, укупі.
 Сообщение—повідомлення.
 Соперник—супірник.
 Сопротивление—змагання,
 спір.
 Сорь—сміття.
 Сословие—стан.
 Состав—склад, будова.
 Составлять—складати; соста-
 вление—складання.
 Сотворение—створення.
 Сохранять—зберігати, хоро-
 нити.
 Существо—істота.
 Сочувствие—спочуття.
 Союз—спілка, союз, звязок;
 (грам. союз) злучник, спо-
 лучник.
 Специалист—фаховець, спе-
 циалист.
 Способ—спосіб;—ный—
 здатний.

Сподна—вповні, сповна, ціл-
 ком.
 Спрашивать—запитувати, пи-
 тати.
 Спѣшить—квапиться, поспі-
 шати.
 Сравнить—зрівнювати, по-
 рівнювати.
 Сравнение—порівняння, зрів-
 няння.
 Среди—серед.
 Средний—середній, середу-
 щий.
 Срок—чнний—термін, термі-
 новий, строковий.
 Средство—засоб, кошт.
 Ссуда—позичка.
 Стадо—гурт.
 Стакан—(ш)склянка.
 Сталь—криця.
 Станок—верстат.
 Станция—стація.
 Старость—старість, старощі.
 Стебель—стебло, бадилля.
 Стекло—шкло, шибка—(стек-
 ло въ окнѣ).
 Степень—ступінь.
 Стечение—збіг.
 Стѣла—стѣти.
 Стоимость—вартість.
 Столовая—їдальня.
 Столь—стіл.
 Стог—стогін.
 Сторожить—стерегти.
 Станный—дивний, чудний.
 Страница—сторінка.
 Страны свѣта—точки обрію.
 Страстный—жадібний.
 Страхование—штрахування,
 обезпечення, аскурація.
 Строение—будівля, будова.
 Строй—стрій, лад.

Строительный устав — будівельний закон; устав, статут будівництва.

Строитель — будівничий; строить — будувати.

Стрѣла — стрѣлка, указівка. Стыдиться — соромитись.

Стѣна — стіна. Суббота — субота.

Сугробъ — заміт.

Судья — суддя; судиться — позиватись, судитись.

Судопроизводство — судівництво.

Сужденіе — думка.

Сумма — квита, сума.

Супругъ — чоловік; супруги — подружка.

Сумасшедший — божевільний, нависний, навіжений.

Суровый — сурорий.

Сутки — доба.

Существование — істнування; существующий — істнующий.

Сущность, существо — суття, суть, істність.

Существенный — істний, існий.

Сходство — подібність.

Сфера — сфера, обсяг.

Считать — рахувати, лічити; счетъ — рахунокъ; текущий счетъ — біжучий рахунок.

Счисление — лічба, лічіння, рахування.

Сѣверъ — північ; сѣв.-вост. — північний схід; сѣв.-запад. — північний захід.

Сѣмена — насіння.

Сѣра — сіра; сѣрный — сірчаний.

Сюда — сюди.

Съѣздъ — з'їзд; съѣхаться — з'їхатись.

Т.

Табакъ — тютюн.

Таблица — таблиця, дошка.

Тайна — тайна, таємність.

Тайкомъ — нишком, потайки.

Тамъ — тамъ, тамечки.

Такой — такий.

Такая — така.

Такое — таке.

Танецъ — танецъ, танок, тан.

Тарелка — тарілка, мисочка.

Ташить — тягти.

Твой, твоя, твое — твій, твоя, твоє.

Творогъ — сир.

Творецъ — творецъ, автор; — не — твір, творення.

Текущий — біжучий.

Темнота — темнота, темрява;

темно — темно, поночі.

Температура — температура, теплина.

Теперь — тепер.

Теплота; теплый — теплість, тепло; теплий.

Терминологія — терминологія.

Терпѣніе — терпіння, терпечь.

Терпимость — терпимість, толерантність.

Терять — губити.

Тетрадь — з(о)шиток.

Технический — технічний.

Течение — течія.

Товарищъ — товариш.

Типография — друкарня.

Товаръ — крам, товар.

Тождественный — тотожний.

Тождество — подібність, тожність.

Толковать — тлумачити.

Толкование — тлумачення, тлумачення.

Толстый — гладкий, грубий.

Толпа — юрба, натовп.

Только — тільки; — что — допіру.

Топоръ — сокіра.

Торговля — торгівля; торговый — торговельний.

Торжество — свято.

Тормазить — гальмувати.

Торопиться — квапитись, поспішати.

Тоска — туга, нудьга.

Тоскливый — сумний.

Тотъ, та, то — той, та, те.

Точка — крапка, точка, цятка.

Травля — цькування, травлення.

Трава — зілля, трава.

Травоядный — рослиноідний.

Трагический — трагічний.

Трапедій — трапез.

Траурный — жалібний, жалобний.

Трауръ — жаліб, жалоба.

Требовать — вимагати, требовать, домогатись.

Требование — вимога, вимагання, домагання.

Тревожить — турбувати.

Трение — тертя, суперечка.

Три — три; трое — тройко; трижды — тричі.

Третейский судъ — третейський суд, суд третичників, посередників.

Третье лицо — стороння особа.

Тропа — стежка.

Троюродный братъ — брат у других.

Трупъ — труп, мертве тіло.

Трудъ — праця; трудолюбивый — працьовитий.

Туберкулёз — туберкульоз, сухоти.

Туда — туди, тудою.

Туманъ — туман, мра(я)ка, не(д)гура.

Туча — хмара.

Тщетно — даремне, марно.

Тѣло — тіло; тѣлесное наказание — тілесна кара, кара на тіло.

Тѣснить — тиснути, тіснити.

Тюрьма — тюрма, в'язниця острог.

Тяготѣніе — тяжіння, тяження.

Тяжелый, трудный — важкий, тяжкий.

Тяжба — позов, справа, позва; тяжёбный — позововий, позовний.

Тяжесть — вага, тягар, вагота.

У.

Убивать — вбивати; убийство — вбивство, дугоубство.

Убийца — вбивця, дугоуб, убійник.

Убытки — втрати; убытокъ — втрата, шкода.

Убѣждать — переконувати.

Убѣждение — переконання; взглядъ, точка зрѣнія — погляд.

Увѣжище — пристановище, кровець.

Уважать — поважати, шанувати.
 Уважительныя причины — важні, поважні причини.
 Увеличивать — збільшувати, побільшувати; увеличительный — побільшувачий.
 Увлекать — захоплювати; увлечение — захоплення.
 Увольнять, освобождать — звільняти, увільняти.
 Уведомлять — повідомляти.
 Уведомление — повідомлення.
 Уверенность — певність; уверенный — певний.
 Увѣче — каліцтво; увѣчный — каліка, калічний.
 Угарь — чад; угарный — чадный.
 Углекислый газъ — вуглевиий двоокис.
 углеродъ — вуглець.
 Угнетать — гнітити.
 Уговоръ — змова, умова.
 Уговариваться — змовлятися, умовлятися.
 Уголь — вугілля, вугалля.
 уголь, уголокъ, уголочекъ — кут, куток, куточок.
 Угловой — кутній.
 Уголовный — карний; — щина — (карний) злочин.
 Угроза — погроза, похвалка.
 Угрожать — погрожувати, загрожувати, похвалятися.
 Удалять — усувати.
 Удаление — усунення.
 Удача — вдання.
 Удваивать — подвоювати; удвоеніе — подвоєння, подвоєвання.
 Ударение — наголос.

Удерживать — утримувати, стримувати, сдержувати.
 Удивляться — дивуватись.
 Удобный, о — зручний, о; выгодный, о.
 Удовлетворительный — задовольняющий.
 Удовлетворение — задоволення, вдоволення, сплата, сатисфакція — (юрид.).
 Удовлетворять — задовольняти, сплачувати.
 Удовольствие — примісність.
 Удовольствоваться — задовольнитись.
 Удостоверение — посвідчення, свідоцтво.
 Удостоверять — засвідчувати, посвідчувати.
 Узаконить — взаконяти; узаконение — (в)узакоплення.
 Узелъ — вузол.
 Узкий — вузький.
 Узникъ — в'язень.
 Узоръ — взірець.
 Ужасаться — жахатись.
 Уже — вже, уже.
 Указать (ывать) — вказати, вказувати.
 Указатель — покажчик.
 Указание — (в)указівка.
 Указъ — указ, наказ; по указу — з указу.
 Уклоняться — ухилатись.
 Уклонение — ухиляння,
 Уклонъ — ухил, спад.
 Уколь — штик.
 Укорять — докоряти; — изна — докір.
 Украдкою — нишком, крадькома.

Укрѣплять — зміцняти.
 Укрывать — покривати, потаювати, переховувати.
 Укрывательство — покривання, переховування.
 Укрыватель — покривальник, потаювач.
 Улика — признака, доказ, слід; уличать — обличати.
 Уловка — зручність, викрут.
 Уложение о наказаніяхъ — статут карний.
 Улучшать — поліпшувати.
 Уменьшать — зменшувати.
 Уменьшаемое (арием.) — ума-лимок.
 Умереть — вмерти.
 Умножать — множити.
 Умысль — замір, задум.
 Умышленный — умисний; умышленно-зумысене.
 Умѣренный — помірний, поміркований.
 Умѣренность — помірність, поміркованість.
 Умъ — ум, розум; ный — розумный; умственный — умисловий.
 Упадокъ — занепад.
 Уплачивать — виплачувати.
 Уплата — виплата, заплата.
 Уполномочіе — уповаження, уповноваження.
 Уполномоченный — уповажений, уповноважений.
 Уполномочить, уполномачивать — уповажити, уповажнювати, уповноважити.
 Упомянуть — згадувати.
 Упомянутый — згаданий.
 Упорство — упертість; упорный — упертий.

Употреблять — (в)уживати.
 Употребление — уживання, ужиток,
 Управлять — управляти, керувати, орудувати.
 Управление — керування, управління, орудування, управа, уряд.
 Упразднение — скасування, усунення.
 Упразднить — касувати, усувати.
 Упругость — пружність, тугість; ий — пружний, тугий.
 Уравнивать — рівняти; — нение — порівняння.
 Уровень — рівень.
 Урокъ — лекція.
 Усадьба — садиба, обійстя.
 Усердный — пильний.
 Усиление — зміцнення.
 Усиливать — зміцнювати.
 Условіе — умова, варунок.
 Условленный — умовлений.
 Уславиваться — умовлятися.
 Условный — умовний.
 Усмирить, утихомирить — вгамувати.
 Усмотрѣние — розгляд, розсуд, взгляд.
 Успеніе Пр. Бог. 15 августа — Велика Пречиста.
 Рождество Пресв. Бог. 8 сентября — Мала Пречиста.
 Успокоение — заспокоєння.
 Успокоивать — заспокоювати.
 Успѣхъ — успіх, посіпх.
 Уставъ — устав, устава, статут.
 Установлять — встановляти.
 Усталость — втома, перетомленність.

Устраивать—улаштувати.
 Устройство—улаштування.
 Устранять; устранение—у-
 вати, усування.
 Уступать—уступати, посту-
 пати поступатись.
 Уступчивый—уступний,
 уступливый.
 Устье—гирло.
 Усыновленный—приймак.
 Усыновлять—усыновляти,
 брати в прийма.
 Утаивать—таїти; — йцикъ—
 затайник, переховник.
 Утверждать—затвержувати,
 твердити.
 Утверждение—затверження.
 Утесъ—шпиль.
 Утрачивать—втрачати, згуб-
 лувати.
 Утро—ранок; утром—ранком,
 вранці, рано.
 Утѣшение—втіха, розвага.
 Ухабъ—вибоина.
 Ухаживать—залицятись.
 Ухо—вухо.

Ф.

Фабрика писчебумажная—па-
 пірня, фабрика паперу.
 Фабричный—фабрицький.
 Фазы луны—одміни, квадрі
 місяця.
 Факультет—факультет, ви-
 діл, відділ.
 Фальшивый—(ф)хвальшивий,
 підроблений.
 Фамилия—призвіще.
 Фантазия—фантазія, химера;
 —ерь—химерник.

Уходъ—відход, догляд; ить—
 відходити.
 Участвовать—приймати, бра-
 ти участь.
 Участокъ—частка, участок.
 Ученикъ; ученица—ученик,
 учень; учениця.
 Учебникъ—підручник.
 Учебное заведение—школа.
 Учетный—дисконтовий.
 Учитель, ца—(в)учитель, (в)у-
 чителька.
 Учетъ—учот.
 Училище—школа.
 Училищный советъ—шкільна
 рада.
 Учреждение—установа, інсти-
 туція.
 Учредительный—установчий.
 Учтивый—чемний.
 Ущелье—провалля.
 Ущербъ—школа.
 Уѣздъ—повіт; уѣздный—пові-
 товий.
 Уяснять, выяснять—уясняти,
 вияснити, з'ясувати.

Фарватеръ—стрижень.
 Февраль—лютий.
 Федеративный—федератив-
 ний, федераційний.
 Фельдшеръ—(хв)фершал.
 Ферма—філварок.
 Фигура—фігура, постать, стан.
 Философъ—(хв)филіозоп.
 Фильтровать—лютрувати.
 Финансы—фінанси; —овый—
 скарбовий, фінансовий.

Фитиль—гніт.
 Фланель—(хв)фаналя.
 Флейта—флейта.
 Флексія—змінливе закінчення,
 паросток.
 Флотъ—фліот.
 Фонарь—лихтар.

Характеристика; характери-
 стический—характеристика,
 характеристичний.

Характеръ—вдача, характер.
 Хворать—слабувати, незду-
 жати; —аніе—хорування.

Хвоя—хвой, глици, шпилька.
 Хижина—хижа.

Химія—хемия; —икъ—хемик.

Хилый—кволий.

Хитрость—хитроці.

Хищникъ—хижак.

Хищение—хижацтво, крадіж.

Хлопокъ—бавовна.

Хлопчатобумажный—бавовня-
 ний.

Хлопотать—хлопотати, турбо-
 ватись.

Хлопоты—хлопоти, турботи.

Хлоръ—хльор.

Хлеббашенецъ—хлібороб; хлѣ-
 бопашество—хліборобство.

Ходатайство—заступництво,
 клопоти.

Ходатайствовать—просити,
 клопотати, заступати.

Ходить—ходити.

Ходокъ—ходжай.

Хозяинъ, хозяйка—хазяїн; ха-
 зяйка, газда, господар, го-
 сподня.

Фонтанъ—водограй.
 Формировать—формувати.
 Формула—взірець, формула.
 Фруктъ—овоч.
 Фунтъ—хунт.
 Фура—(хв)фіра, хура.
 Футь—стопа.

Х.

Холмъ—горб; холмистый—
 горбоватий.

Холодно—холодно, зимно.

Хорда (геом.)—тягива.

Хорошо—добре; —ий—добрий,
 гарний.

Хотѣть—х(о)тіти, бажати во-
 літи.

Хотя—хоч.

Хранение—схов, перехов, до-
 гляд, заховання, збереження

Храбрый—хоробрий.

Храбрость—хоробрість.

Хребетъ—грунь, хребет.

Хронологія; хронологический
 —хронол(ь)огія, хронольо-
 гичний.

Хрусталь—кристаль.

Худо—погано, кепсько.

Худой, худощавый—сухий,
 сухорлявий, худий.

Художество; художественный
 —мистецтво; мистецький,
 художній.

Художникъ—мистець.

Худѣть—худнути, марніти.

Худѣть на лицѣ—спадати з
 лица.

Хуже—гірш, гірше.

Хулить—гудити.

Хулителъ—огудник

Ц.

Цапля—чапля, бушля.
 Царапать—дряпати;—нна—уразка.
 Цвісти—цвісти,
 Цвіць—цвіт, барва, колір.
 Цвѣтної—барвістий.
 Цвѣтненіе—квіцення.
 Цвѣтокъ—квітка.
 Центр—центр, осередок.
 Центральны—центральны,
 осередковы.
 Центробжжны—відосередны.
 Центростремительны—прибжжны.
 Центр тяжести—тяжынь.
 Церковь—церква.
 Цехъ—цех; цеховой—цеховый

Цилиндръ—вал, валок.
 Цилиндрический—валоцуюв-
 тий.
 Циркуляръ—обіжник, окру-
 жник.
 Цѣлесообразны—додільны,
 доцільны.
 Цѣликомъ—цілком.
 Цѣловать—цілувати.
 Цѣломудріе—неблазність,
 невинність.
 Цѣлы—цілий.
 Цѣль—ціль, мета.
 Цѣна—ціна.
 Цѣнность—цінність, вартість.
 Цѣпенѣть—камяніти.
 Цѣпь—ціп, ланцюг.

Ч.

Чайка—чайка, кигітка.
 Чародѣй—чарівник.
 Часть—година.
 Часовой—вартовий.
 Часы—годинник, дзигарі.
 Часто—часто, густо.
 Частица—частка.
 Частичны—частковий.
 Частичность—частковість.
 Частны—приватны.
 Частны повѣренны—при-
 ватны адвокат, повіренны
 Часть—частина.
 Чажлий—сохлий, вялий.
 Чажнуть—сохнути, вянути.

Чохотка—сухоти.
 Чаша—чаща, чарка.
 Чашка—чашка, миска.
 Чаща—гай.
 Чваниться—хвалитися(ь).
 Челнъ—човен.
 Человѣкъ—людина, чоловік.
 Челюсти—челюсти, щелепи.
 Чепуха—абищица, нісені-
 ница.
 Червь—гробак.
 Чердакъ—стріха, горіще.
 Чередоваться—чергуватись.
 Черезчуръ—занадто.
 Черезъ—через, крізь.

Черепаха—келеп.
 Чернильница—каламар.
 Чернила—чорнило, атрамент.
 Черта—риса.
 Чертежъ—чертїж, рисунок.
 Чертить—рисувати.
 Черченіе—рисування.
 Чесаться—чухатись.
 Честь—честь, гонор, шана.
 Честны, о—чесны-о.
 Чествованіе—шаноба, честь.
 Четвергъ—четвер,
 Четъ—чіт.
 Четкій—ясны, виразны.
 Четны—паристы.
 Чешуя—луска.

Чинъ—ранг(а).
 Чиновникъ—урядовець.
 Числитель—чисельник.
 Численность—кількість.
 Число—лічба, число, дата.
 Членовредительство—скалі-
 чення.
 Чрезвычайны—надзвичай-
 ны, незвичайны.
 Чрезмѣрный—надмірны.
 Чувство—почуття, чуття.
 Чудо—диво.
 Чулокъ—панчоха.
 Чуткій—чулий.
 Что?—що?
 Чѣмъ?—чим.

Ш.

Шабашъ—(с)шабаш; празно-
 вать субботу—шабашу-
 вати.
 Шагъ—ступа, хода, ступінь,
 крок.
 Шайка—ватага, банда.
 Шалапъ—курінъ, шалаш.
 Шампильонъ—печериця.
 Шарообразны—кулястны.
 Шаръ—куля.
 Шаръ земной—куля землі,
 земна куля.
 Шатать—хитати.
 Шатанье—хитання.
 Шахматы—шахи.
 Шахтеръ—шахтарь.
 Швырять—кидати, швыргати.
 Швей; швейны—швачка;
 швацькый.
 Шевелить—ворушити.
 Шея—шия.

Шелестъ—шелест; шелес-
 тѣть—шелестіти.
 Шелковы—шовковы;
 мелкъ—шовк.
 Шелушить—лускотити.
 Шепотъ—шепотіння.
 Шереховаты—шерсткый.
 Шерстобой—шаповал.
 Шерсть, войлокъ—шовсть,
 вовна.
 Шествіе—похід,
 Шестиугольный—ш(о)ести-
 кутны.
 Шестъ—шість.
 Шило—швайка.
 Шиповникъ—шепшина.
 Шипѣть—шипіть-и, шавко-
 тити.
 Ширина, широта—широкість,
 шир, широчінь.
 Ширить—ширити.

Широкий—широкий.

Шить—ш^ити; шитье — ш^итво
(шью, шьешь, шьет—ш^ию,
ш^иеиш, ш^ие).

Шипка—гуля, гунацза.

Шкапъ—шахва, шафа.

Шлемъ—шелом.

Шлюзъ—опусты, потока,
шлюза.

Шляпа—капелюх, бриль (со-
ломенная сь длинными по-
лями шляпа).

Шмель—джміль, чміль.

Шпiонъ—шпиг, шпигун.

Шорохъ—шамотня, шарко-
тання.

Шоссе — (шоса), соша, муро-
ванка.

Шрифть—друк, шрифт.

Штатъ—ранг.

Штатный—ранговий.

Штемпель—штемп, тавро.

Штрафъ—штрап, пеня.

Штриховка—штрихування.

Шумѣть—галасувати, гвалту-
вати.

Шумъ—галас, гвалт, шум.

Шуринъ—шуряк.

Шуршать—шарудіти.

Шутить—жартувати.

Шутка—жарт.

Шхеры—шхери.

Щ.

Щавель — щавель, квасець,
щава.

Щадить—щадити, жаліти.

Щебень—хрящ, жирство.

Щебетать—щебетіти, щебо-
тати.

Щедрость, щедрый — щед-
рість, щедрый.

Щека — щечка — щока,
щічка.

Щеколда—клямка, зацпика.

Щекотливый—доскотливий,
дражливий.

Щекотать—лоскотати.

Щекотка—лоскоти.

Щелкать зубами — клацати
зубами.

Щелкать языкомъ—кляскати
языком.

Щелокъ—луг, зола; щелоч-
ный—луговатий.

Щелочность—луговатість; ще-
лочить бѣлье—золити.

Щенокъ—щеня, цуцены.

Щепоть, ка—щіпка.

Щепка—тріска, патик(чок).

Щетка—щітка.

Щука—щулак; щучій — щу-
лаковий.

Щупать—лапати, мацати.

Щурить — щулити, кліпати,
сліпати.

Щурить глаза (отъ близору-
кости)—сліпати очима.

Ъ.

Ъда—ѣда, ід(ж)ення, їжа, стра-
ва, їстиво.

Ъдкий—їдкий.

Ъдность—їдкість.

Ъдокъ—їдець.

Ъзда—їздня, їзда.

Ъдить—їздити.

Ъдокъ—їздець, їздун.

Ъженіе—їздня, їження.

Ъсть—їсти, їстоньки, їсточки.

Ъхатъ—їхати.

Ъхатъ верхомъ — їхати,
верхи.

Ъхатъ въ гору—їхати на го-
ру, підгору їхати.

Ъхатъ подъ гору—їхати з гори.

Ъхатъ въ Каменецъ—їхати до
Камінця.

Ъхатъ въ поѣздѣ — машиною,
поїздом, потягом їхати.

Ъхатъ на лошадиxъ—кiньми
їхати.

Ъхатъ по желѣзной дорогѣ—
їхати залізницею.

Ъхатъ шагомъ—їхати ходю,
ступую.

Э.

Эволюція—еволуція.

Эгоизмъ — егоїзм, самолюб-
ство.

Экваторъ — рівник, рівноден-
ник.

Экзаменъ — іспит, выдержать
экзамен — скласти іспит.

Экзекуторъ—екзекутор.

Экземпляръ—примірник.

Экипажъ—екіпаж, фіякр.

Экономія—економія.

Экономность—ощадність.

Экономный—економний, обе-
режний, ошадний.

Экскурсія—подорож.

Экспедиція—виправа.

Экспертъ—тямець, знавець.

Эксплоатировать—визискува-
ти, експлюатувати.

Эксплоатация—експлюатація,
визиск(ування).

Экстрактъ—витяг, витяжки.

Экстренный—екстренний, не-
гайний.

Электризация — электризу-
вання.

Электричество — электрика,
громовина.

Электр. освѣщеніе—электрич-
не освітлення.

Элементъ—живло, окремець.

Элементарный, початковий.

Эмаль — емали; эмалирован-
ный—емальований.

Эмигрантъ, ка—емігрант, ка.

Эмиграция — еміграція; эми-
рировать—емігрувати.

Энергия; энергичный — енер-
гія, завзяття; енергійный,
завзятий.

Эпидемія, эпидемический—
попешть, епідемія; епіде-
мичный.

Эпитимія; — (с)покута.
 Этажъ — поверх; пятиэтажный
 пятиповерховый.
 Этапъ — этап; этапный — этапо-
 вий.
 Этимологія — словотвір, ети-
 мол(ь)огія.

Ю.

Юбилей — юбилей.
 Юбиляръ — ювилят.
 Юбка — спідниця.
 Ювелирь — юблер.
 Югъ — південь; южный — пів-
 денний.
 Юго-востокъ — південний схід.
 Юго-западъ — " захід.
 Юморъ — гуморъ, юмір; юмо-
 ристическій — гумористич-
 ний.
 Юный — молодой.
 Юность — молодість.

Этнографія — этнографія; этно-
 графическій — этнографич-
 ний.
 Этошь, а, о, — цей, ця, це.
 Эхо — луна; эхомъ отдается —
 лунає.
 Эфир — етер; эфирный — етерич-
 ний.

Юноша — юнак, парубок.
 Юношество — юнацтво.
 Юридическій — правничий,
 юридичний; юридическое
 лицо — юридична особа.
 Юриспруденція — правознав-
 ство.
 Юристь — правник, юрист(а).
 Юркий — юрливий.
 Ютиться — тулитись, мости-
 тись.
 Юфть — юхта.

Я.

Ябеда — набреха, брехня.
 Яблоко — яблуко, ябко, ябло-
 на — яблуня.
 Яблочный квасъ — яблущник.
 Являться — з'являться, явля-
 тись.
 Является потребность — з'яв-
 ляється, заходить потреба.
 Явление — явище, з'явище, ява.
 Явка — ява, явка, объява; явка
 с повинной — ява, объява
 з признанням.
 Явственность — явність.
 Явочный — явочний; явленный
 — явлений.
 Ягненокъ — ягня, базька.

Я говорю — я кажу, я говорю.
 Я дѣлаю — я роблю.
 Ядъ — отрута; ядовитый — от-
 рутный.
 Я думаю — я гадаю, я мислю.
 Язва — рана, болячка.
 Я считаю, полагаю — я ра-
 хую, я вважаю, я думаю,
 я гадаю.
 Языкознание — мовознавство;
 языкознание сравнительное
 — порівняльне мовознавство.
 Языкъ — мова, язык.
 Языкъ преподавания — викла-
 дова мова.

Язычникъ — поганин, невіра,
 болвахвалець.
 Язычество — болвахвальство,
 поганство.
 Я имѣю — я маю; я имѣю не-
 достатокъ въ чемъ либо —
 мені бракує на що.
 Яйцо — яйце.
 Ямщикъ — (ф)хурман, фірман.
 Январь — січень; январскій —
 січневий.
 Я не въ состоянii, не въ си-
 лахъ это сдѣлать — не можу,
 не сила мені це зробити.
 Янтарь — бурштин.
 Яркий; яркость — яскравий;
 яскравість.
 Ярко — яскраво, ясно.
 Ярмарочная площадь — торго-
 вища.
 Ярмарка; ярмарочный — ярма-
 рок; ярмарковий

Яростный, гнѣвный — ярливий,
 яросливий.
 Ярость — яросливість, ярли-
 вість.
 Яровой хлѣбъ, посѣвъ — ярина.
 Ясень — ясень, ясенина.
 Ясли — ясли.
 Ясность — ясність, яскравість.
 Я съѣшу — я кваплюся.
 Ястребъ — астряб.
 Я увѣренъ въ томъ, что... я
 певний того, що..., я певний
 на тому, що...
 Ячмень, ячменный — ячмінь,
 ячний.
 Яшма — лисковець, яспис.
 Ящерица — ящірка, ящурка.
 Ящикъ — ящик, шухляда.
 скринька.
 Ящикъ почтовый — поштова
 скринька,
 Я этого не знаю — я цього не
 знаю, цього я невідомий.

Ө.

Өе(о) — хве(о), фе(о), те(о).
 Өеодоръ — Хведор, Хведір,
 Федір Теодор, Тодір.
 Өеодосій — Хведосій, Феодосій,
 Хведот, Хтодот, Хвесько

Өеофилъ — Теофил, Філька.
 Өемида — Теміда.
 Өиміамъ — тиміам.
 Өома — Хома.
 Өомина недѣля — провідний
 тиждень.

